

Rezistența armată anticomunistă din Vrancea. Organizația „Vlad Țepeș II” (1949-1950)

Dorin Dobrin

Doctor în istorie, cercetător științific la Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”, director al Arhivelor Naționale ale României, specialist în istorie postbelică

În Curbura Carpaților s-a constituit la începuturile regimului „democrat popular” una dintre cele mai mari organizații de rezistență armată anticomunistă din România, grupând oameni din zeci de localități. Este vorba despre organizația „Vlad Țepeș II”. Pentru reconstituirea din punct de vedere socio-istoric a acestui subiect încă puțin cercetat, utilizăm preponderent documente – inedite sau publicate – întocmire de fosta Securitate și interviuri pe care le-am realizat cu supraviețutorii rezistenței în timpul unei campanii de istorie orală în vara anului 1997; de asemenea, nu am neglijat nici interviurile făcute de jurnaliști în mod deosebit în primii ani după prăbușirea regimului comunist.

1. Vrancea istorică: situația geografică, politică, socială, economică și culturală în 1948-1950

Astăzi Vrancea este un județ situat de o parte și de alta a Milcovului, cuprinzând teritorii din sudul Moldovei și din nordul Munteniei. Însă denumirea semnifică cu totul altceva până la începuturile regimului comunist, mai exact până în 1950, când a avut loc prima împărțire administrativă după model sovietic (cu regiuni și raioane). Vrancea a fost una dintre autonomiile din Moldova medievală – amintită sub acest titlu chiar de Dimitrie Cantemir în *Descriptio Moldaviae*¹ – care se suprapunea în mare peste Depresiunea Vrancei și Munții Vrancei, ocupând deci curbura Carpaților.

Munții situați în vest delimitează Vrancea istorică de Transilvania, iar la est culmile subcarpatice o separă de câmpie. Depresiunea Vrancei are o lărgime care variază între 2 și 13 km. Cea mai importantă cale de comunicație cu restul țării era la jumătatea secolului XX pe valea râului Putna, în est, căreia i se mai adăuga una prin nordul depresiunii, pe la Soveja, spre Panciu-Mărășești, iar o alta prin sud-est, pe valea râului Milcov, spre Odobești (ASRI, P, 64409, 18:

¹ Domnul-cărturar nota în *Descriptio Moldaviae*, cunoscuta sa lucrare pentru Academia din Berlin, că țărani din trei ținuturi ale Moldovei – Câmpulungul Sucevei, Vrancea și Tîgheci – deși nu sunt nobili „totuși nu ascultă de nici un boier și alcătuiesc un fel de republică” (Cantemir: 301), această situație având atât implicații juridice, cât și fiscale.

160)¹. Însă drumurile erau extrem de proaste, majoritatea devenind impracticabile după ploii, unele dintre ele aflându-se chiar pe albiile râurilor. Bunăoară, pentru o deplasare de la Năruja la Herăstrău se trecea prin apa Nărujei de 30 de ori, deși distanța era de doar 14 km (ASRI, P, 64409, 18: 162). Comuna Nereju se află într-o vale izolată – un fel de „căldare” –, unde se ajungea cu greu spre jumătatea secolului XX. Bunăoară, de la Odobești se făcea pe jos o zi și o noapte, iar Putna trebuia trecută prin vad de circa 30 de ori (Stahl, 1981: 47).

Henri H. Stahl, unul din membrii marcanți ai Școlii Sociologice a lui Dimitrie Gusti, a studiat Vrancea în perioada interbelică, realizând o monografie celebră despre comuna Nereju (Stahl, 1938, I-III)², dar fiind atent la realitățile din întreaga regiune. Vrâncenii încă păstrau în acel moment credința stranie că Vrancea nu avea alt stăpân decât pe „Dumnezeu Șoimanul”, iar ei se trăgeau cu toții din sângele lui Ștefan cel Mare (Stahl, 1981: 68), personajul istoric devenind în acest fel un personaj mitic³. De asemenea, ei știau că în urmă cu mai bine de un veac ieșiseră victorioși în conflictul cu unul din potențaii Moldovei, boierul Iordache Roset Roznovanu. Reușiseră astfel să-și păstreze libertatea lor ancestrală (Stahl, 1981: 68-69).

Stahl a descoperit în zonă, în anii în care și-a făcut cercetările, o răspândită practică a păstrării secretului. În anii '20-'30, însuși socio-antropologul a făcut cu vrâncenii „adevărata frăție de cruce și de sânge, după întreg ritualul tradițional, cu legământ pe care nu-l voi uita și nici trăda”. În acel moment, regiunea mai avea încă „organizația sa ascunsă, rețea întinsă pe toate satele Vrancei, potrivit unor norme tradiționale venite din vremuri arhaice, încă destul de bine organizată ca să poată întreprinde acțiuni simultane, strategic chibzuite”. Eficiența sistemului se dovedise în timpul primului război mondial, când prin Vrancea se reușise trecerea clandestină în Moldova a prizonierilor români evadați din lagărele germane situate în Muntenia. Rețeaua era foarte simplă și eficientă, trecerea făcându-se de la om la om, din sat în sat, ea fiind descoperită de germani târziu și reprimată cu duritate. În perioada interbelică vrâncenii încă mai făceau adunări secrete în păduri, unde se strâneau delegați din satele Vrancei, hotărând distrugerea unor ferăstraie ale societăților forestiere anonime, pe care le detestau pentru concurența industrială în domeniul exploatarea masei lemnoase (Stahl, 1981: 63). Stahl a înțeles în acest fel cum funcționează „psihologia și tehnica răscoalelor țărănești” (Stahl, 1981: 64). În opinia cunoscutului socio-antropolog era vorba de un tip local și foarte vechi de „supraviețuire a unui sistem de organizare confederală a Vrancei întregi”. Legăturile între oameni și între satele din Vrancea istorică erau foarte strânse,

¹ Pentru documentele de arhivă voi reda în paranteză cotele, după cum urmează: denumirea arhivei (de ex.: ASRI), fondul din acea arhivă (de ex.: P), dosarul (de ex.: 64409), volumul (de ex.: 18), fila (de ex.: 160).

² Stahl *Lucrarea Nerej, un village d'une région archaïque* a circulat doar în limba franceză, însă deși au fost imprimate 2.000 de exemplare o bună parte au fost distruse de legionari în 1940, după ce aceștia au preluat pentru scurt timp puterea alături de generalul Ion Antonescu (Idem, *Amintiri și gânduri...*, p. 44-84, 372-382).

³ Credința aceasta era încă larg răspândită în satele din regiune în ultimii ani ai secolului XX (observație directă, în august 1997).

preoții jucând un rol important în păstrarea secretului, dacă avem în vedere că se presta un jurământ. Acest sistem misterios a jucat un rol și în revolta vrâncenilor din 1950 (Rostás, 2000: 61-62), pe care o avem în vedere în paginile următoare.

Așadar, în pofida curentelor modernizatoare din secolul XIX și din prima jumătate a secolului XX, izolarea Vrancei menținuse un puternic spirit tradiționalist. Vrâncenii erau extrem de atașați de drepturile lor. Spiritul lor individualist (depistat în îmbrăcăminte, „obiceiuri și superstiții”, poziția caselor și localităților) nu puteau decât să intrige regimul comunist¹, care avea în plan un vast program de inginerie socială pentru întreaga țară.

Comunele erau așezate – și situația nu s-a schimbat – printre munți împăduriți, oferind numeroase adăposturi celor care cunoșteau terenul. Casele erau în mare parte presărate printre văi, la distanțe apreciabile una de alta². În 1950, Vrancea istorică făcea parte din județul Putna și număra 48.000 de locuitori, densitatea fiind de 25 de oameni pe km². Întreaga populație era de etnie română. Exceptând o importantă comunitate de catolici în comuna Vizantea, vrâncenii erau de confesiune ortodoxă³.

În 1950, după răscoala vrâncenilor, autoritățile (în mod expres Securitatea) au făcut analize privind situația socială, politică și economică a Vrancei. Dincolo de verbiajul stalinist, câteva explicații merită a fi reținute: „Regiunea aceasta este extrem de înapoiată din punct de vedere cultural cu căi aproape impracticabile în special pentru autovehicule, locuită de o populație în mare majoritate săracă și înapoiată asupra căreia chiaburimea (proprietarii de stâne, de mori, de ferăstraie cu apă și de cazane de rachiu) are o puternică influență”⁴. Datorită terenului accidentat al Vrancei, dar presărat și cu platouri propice aterizării unor avioane sau parașutărilor, sovieticii au lansat în mai multe rânduri, în anii 1942-1944, parașutiști în regiune. Pentru combaterea parașutiștilor sovietici, autoritățile române constituiseră în zonă o companie fixă⁵.

Cei mai mulți dintre intelectualii satelor – adică medicii, preoții și învățătorii – aveau antecedente politice legionare, țărăniște și liberale⁶. „Regiunea aceasta e numită leagănul legionarismului și influența legionară este și în prezent foarte mult simțită” se nota într-un document din 1960⁷. Securitatea înregistrase aproape 600 de foști legionari în Vrancea istorică, dar se considera că numărul real era mult mai mare⁸. După 1944 numeroși legionari intraseră în Partidul Comunist (dar și în Frontul Plugarilor), iar mulți dintre aceștia rămăseseră în partid și după verificările/epurările demarate după 1948⁹. Alți foști legionari

¹ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 18, f. 164.

² *Ibidem*, vol. 15, f. 88.

³ *Ibidem*, vol. 18, f. 163.

⁴ *Ibidem*, vol. 15, f. 87.

⁵ *Ibidem*, vol. 18, f. 165.

⁶ *Ibidem*, vol. 15, f. 88.

⁷ *Ibidem*, f. 87.

⁸ *Ibidem*, vol. 18, f. 164.

⁹ *Ibidem*, vol. 15, f. 87-88; *Ibidem*, vol. 18, f. 166. Spre exemplu, în comuna Colacu mai mulți legionari intraseră în PMR și au avut această calitate timp de decenii. Cf. mărturia lui Lucian Bercuci, fiul lui Alexandru Bercuci, din comuna Colacu, județul Vrancea (Gherghinescu, 1992: 11).

continuaseră să funcționeze în zonă ca preoți (20 la număr, în majoritate foști șefi de cuib) sau învățători (19). Peste 40 de membri ai comitetelor provizorii (primării) și ai cooperativelor fuseseră legionari. Organizațiile țărăniste și liberale fuseseră slabe în Vrancea, îndeosebi prin intermediul unor familii înstărite din câteva localități¹.

Cadrelor Partidului Muncitoresc Român și ale organizațiilor de masă din zonă erau „slab pregătite din punct de vedere politic, în majoritate covârșitoare de origine țărănească [...], mulți dintre ei [dintre activiști] șovăitori, împăciuitori și chiar cu legături de rudenie sau de prietenie cu chiaburii”². Deși existau în Vrancea aproximativ 600 de membri PMR, se considera că „marea majoritate din ei [sunt] needucați și lipsiți de spiritul revoluționar”³. De fapt, activiștii comuniști apăruseră în zonă după 1944, dar ei se compromiseseră ca urmare a unui lung șir de abuzuri. În plus, până și comuniștii erau influențați de zvonul salvaționist privind „venirea americanilor”. Culpă era accentuată de faptul că ei aveau „o tendință de împăciuitorism față de chiaburi”⁴.

Cea mai necruțătoare analiză era rezervată funcționarilor: „Aparatul funcționăresc se compune într-o măsură covârșitoare din elemente bețive, afaceriste, abuzive și colaboraționiste, această regiune fiind numită printre ei «Siberia Vrancei» [mai apare și forma «Siberia Putnei», nota D.D.], adică o regiune de surghiun unde se trimit elementele cu abateri grave sau mutate disciplinar”⁵. Dacă din punct de vedere al originii lor activiștii proveneau din rândurile țărănimii, așa cum am văzut, în circa 20-30 de comune putnene ei se recrutau în special dintre funcționarii salariați⁶. Șefii posturilor de Miliție din zonă proveneau în majoritate din vechea jandarmerie⁷.

Starea de sănătate era precară în Vrancea, răspândirea unor boli (inclusiv sociale) fiind mult peste media națională⁸. În toate comunele existau cămine culturale și școli, dar acestea erau puțin frecventate⁹.

Peste 60% din suprafața Vrancei era acoperită cu păduri, locuri importante revenind pășunilor și fânețelor (împreună 20%), dar și suprafețelor degradate (5%). Terenurile arabile și cele ocupate cu livezi și vii erau insignifiante¹⁰. Locuitorii trăiau în principal din creșterea animalelor (oi)¹¹ și din exploatarea pădurilor. Cele 47 de obști vrâncene utilizau pădurile potrivit așa-numitului „obicei al pământului”, existând hrisoave de la diferiți domnitori ai Moldovei. De asemenea, pădurile fuseseră exploatate de către diferite societăți forestiere capitaliste¹².

¹ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 18, f. 166.

² *Ibidem*, vol. 15, f. 87.

³ *Ibidem*, vol. 18, f. 167.

⁴ *Ibidem*, vol. 15, f. 88.

⁵ *Ibidem, Ibidem*, vol. 18, f. 166.

⁶ *Ibidem*, vol. 15, f. 88.

⁷ *Ibidem*, vol. 18, f. 166.

⁸ *Ibidem*, vol. 15, f. 88; *Ibidem*, vol. 18, f. 163.

⁹ *Ibidem*, vol. 15, f. 88.

¹⁰ *Ibidem*, vol. 18, f. 160.

¹¹ *Ibidem*, vol. 15, f. 88.

¹² *Ibidem*, vol. 18, f. 160-161.

La începuturile regimului comunist existau în zona Vrancei mari probleme legate de aprovizionarea cu porumb (aliment de bază), dar și a colectărilor de lână și brânză¹. Aceștia li s-au adăugat măsurile luate de autoritățile comuniste (în 1948-1949) în privința exploatarea pădurilor. Printr-o decizie a Ministerului Agriculturii și Silviculturii, cele 60 de joagăre existente în regiune au fost fie naționalizate, mai precis confiscate (34 dintre ele), fie desființate (26)². Această măsură nu i-a afectat atât pe „chiaburi”, oricum puțini în zonă, cât pe mijlocași sau săraci, deoarece în zdrobitoare majoritate joagărele erau deținute „în tovărășie”. Existau câte 4-5 sau chiar câte 15 proprietari la un joagăr, mulți dintre ei neavând nici o altă avere. Dar comasarea joagărelor a nemulțumit și populația neatinsă de naționalizare, deoarece se măriseră distanțele de deplasare și se îngreunaseră posibilitățile de fasonare a materialului lemnos, afectându-se astfel o importantă sursă de venit a unei populații care oricum nu prea avea alternative economice. În plus, o perioadă de timp, nu foarte lungă, e drept, autoritățile interziseseră desfacerea de către particulari a lemnului (cherestea, șindrilă, doage etc.) pe piața orașului Focșani. Vrâncenii au fost direct afectați, pentru că de vânzarea masei lemnoase depindea achiziționarea bunurilor de strictă necesitate, îndeosebi a alimentelor, ceea ce le-a crescut nemulțumirile³. De asemenea, „acțiunea de lămurire” în vederea înființării stânelor comunale potrivit dorințelor autorităților nu au făcut decât să suplimenteze frustrarea vrâncenilor, care se simțeau nu doar nedreptățiți, ci considerau că le era încălcat pur și simplu vechiul lor stil de viață, la care țineau atât de mult⁴.

Rolul lui Victor Lupșa

Victor Lupșa s-a născut la 7 (sau 14) septembrie 1921, în comuna Zagon, județul Trei Scaune. În adolescență suferise un accident la un picior care, din acest motiv, rămăsese mai scurt. Cedarea nordului Ardealului către Ungaria, în 1940, a dus la refugiarea lui Victor Lupșa și a familiei sale în orașul Sighișoara, unde au locuit la rude. În 1948-1949 Victor Lupșa domicilia în cătunul Zăbrătău, comuna Întorsura Buzăului, județul Buzău. Era căsătorit cu Maria Lupșa, cu care avea doi copii⁵. Victor Lupșa a fost mai întâi funcționar, apoi proprietarul unei fabrici de cherestea în comuna Zagon, județul Trei Scaune, și comerciant de lemne. Securitatea avea să afirme despre Lupșa că în 1948 fusese dat în judecată de către Uzinele Comunale București “pentru escrocherii”, iar pentru a scăpa de arestare a intrat în clandestinitate⁶. Unele surse conțin

¹ *Ibidem*, vol. 15, f. 88; *Ibidem*, vol. 18, f. 162, 167.

² *Ibidem*, vol. 15, f. 88; *Ibidem*, vol. 18, f. 167.

³ *Ibidem*, vol. 15, f. 88-89; *Ibidem*, vol. 18, f. 161.

⁴ *Ibidem*, vol. 18, f. 167. În mărturiile de după 1989, vrâncenii aveau să menționeze în dese rânduri că în 1948 „comuniștii ne-au luat munții pe care îi aveam de la Ștefan cel Mare”. Cf. mărturia lui Nicolae Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea (Anghel; Alupei, 1992: 8. Mihăilă, 1994: 35). Potrivit tradiției, cei șapte munți primiți de fiii babei Vrâncioaia de la Ștefan cel Mare erau: Bârsan, Negrea, Tulnic, Păun, Spinea, Bodea și Nistor (mărturia lui Macovei I. Mortu, comuna Bârsești, județul Vrancea, 14 august 1997).

⁵ ASRI, fond „D”, dos. 7778, vol. 3, f. 69; *Ibidem*, dos. 7805, vol. 1, f. 158; Idem, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 87, 121, 127, 340. (Vezi și Brișcă, 1998: 223).

⁶ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 121, 127, 340.

informația că Victor Lupșa nu a fost implicat în politică înainte de instalarea regimului comunist¹, în vreme ce în altele el apare ca membru al Partidului Național Țărănesc din toamna anului 1944 (Brișcă, 1998: 223) sau ca „simpatizant legionar”². Lupșa avea să fie descris de Securitate drept „element plin de ură împotriva bolșevismului, naționalist și bigot”³. Atât jurnalul pe care l-a ținut în perioada 1944-1950, cât și martorii confirmă că Lupșa era deosebit de religios⁴.

Gheorghe Cornelia zis Szarvas s-a născut la 2 iunie 1904, în comuna Zagon, județul Trei Scaune, într-o familie de țărani săraci. Era muncitor forestier, cu o situație materială modestă, precară chiar. Era căsătorit, dar nu avea copii⁵. Unele documente ale Securității relevă că Gheorghe Cornelia ar fi fost primar PNȚ în Zagon⁶ (însuși Szarvas avea să afirme despre sine că fusese președinte al organizației PNȚ din această localitate⁷), în vreme ce alte documente ale poliției politice conțin informația că el a fost membru al organizației legionare din comuna sa natală⁸. În august 1948 a scăpat de arestare, devenind fugar⁹, și avea să se asocieze cu Victor Lupșa.

Constituirea organizației „Vlad Țepeș II”

Victor Lupșa și-a făcut apariția în zona Vrancei în august 1949¹⁰, însoțit de Gheorghe Cornelia zis Szarvas (cei doi aveau să fie nedespărțiți în perioada anterioară)¹¹. Lupșa a făcut despre sine afirmații contradictorii. Într-una dintre variante ar fi spus că în calitatea sa de funcționar la o exploatare forestieră, în 1947 sau 1948, a delapidat o sumă de bani (300.000-400.000 de lei) reprezentând salariile muncitorilor și a dispărut de la domiciliu. Apoi s-ar fi ascuns într-o locomotivă, între cărbuni, și ar fi reușit să ajungă în Iugoslavia. Acolo ar fi urmat timp de trei luni o școală de spionaj, împreună cu alte șapte persoane. La absolvirea școlii ar fi fost făcut colonel și retrimis în România

¹ *Ibidem*, f. 340.

² *Ibidem*, f. 343.

³ *Ibidem*, vol. 18, f. 167.

⁴ *Ibidem*, vol. 17, f. 292-377; mărturia Cucoanei Manoliu (soția lui Constantin Manoliu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Gherghinescu, 1992: 11. Victor Lupșa a ținut un jurnal după 1944, însă extrem de sumar până în iarna 1948/1949, când s-a stabilit în munți. Din acel moment, probabil și pentru a face față mai bine singurătății și vieții grele din bordeiul său, Lupșa a scris din ce în ce mai mult. Însemnările din jurnalul lui se încheie în mai 1950 (ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 17, f. 292-377). Jurnalul și diferitele documente ale organizației „Vlad Țepeș II” au fost îngropate într-o ladă în Munții Bârsei, în apropierea stâncii lui Toader Posmagiu, unde au fost descoperite de Securitate în septembrie 1950. Alături de cercetările poliției politice, și aceste acte aveau să permită reprimarea sistematică a rezistenței anticomuniste din Vrancea (*Ibidem*, vol. 18, f. 147). Nu știm dacă ulterior Lupșa a mai făcut asemenea însemnări, deși cunoscându-i obișnuința de a scrie înclinăm să credem că da.

⁵ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 199.

⁶ *Ibidem*, vol. 17, f. 163.

⁷ *Ibidem*, vol. 15, f. 87.

⁸ *Ibidem*, f. 199.

⁹ *Ibidem*, f. 87, 199; *Ibidem*, vol. 17, f. 163.

¹⁰ *Ibidem*, vol. 15, f. 87.

¹¹ *Ibidem*; mărturia lui Gheorghe Șerban Popa, satul Nereju Mic-Valea Nereju Mic, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997.

împreună cu ceilalți cursanți, fiecăruia fixându-i-se o regiune pentru a organiza. Lui Lupșa i-ar fi revenit opt județe, de la Buzău până în județul Neamț. Înainte de plecare toți șapte ar fi depus jurământul că nu vor divulga nimic din ceea ce știu¹. Și martorii confirmă ideea vehiculată de Lupșa, că ar fi fost în Iugoslavia, cu precizarea că acolo s-ar fi instruit în lupta de partizani². În realitate, el nu a fost niciodată în străinătate³. Potrivit altei variante, Victor Lupșa s-ar fi prezentat în fața celor pe care îi recruta în rezistență drept fost colonel, deblocat de regimul comunist. Își luase acest titlu pentru a se impune în fața celor din organizația „Vlad Țepeș II”, al cărei inițiator și conducător era⁴. În orice caz, Victor Lupșa a ajuns cunoscut printre țărani din Vrancea sub titlul de „Colonelul”⁵.

Organizația „Vlad Țepeș II” mai apare în documentele oficiale și în forma „Mișcarea de eliberare «Vlad Țepeș II»”⁶, iar în mărturii sub cea de „Mișcarea de Rezistență Națională împotriva comunismului – «Vlad Țepeș II»”⁷.

Nemulțumirile vrâncenilor față de regimul comunist au fost sesizate de Victor Lupșa, care a început să-și difuzeze ideile sale anticomuniste⁸. Lupșa a căutat să-i convingă pe adepții lui – sau doar pe posibii recruți – că organizația era susținută de americani și de iugoslavi (numele lui Tito era pomenit expres), având legături la diferite depozite de armament și chiar în interiorul Securității și Miliției. Unele din „încurajările” lui Lupșa erau puerile: că americanii vor pune la dispoziția anticomuniștilor din Vrancea „arme de foc, puști și pistoale-mitraliere, toate dotate cu gloanțe atomice (sic!), despre care ofițerii americani [inexistenți] au arătat că [...] au un efect mortal într-un cerc cu raza de 15 m”⁹. Se pare că în afară de elementele de persuasiune, Lupșa i-a amenințat pe cei șovăitori, inclusiv cu incendierea locuințelor și exterminarea familiilor¹⁰. Această retorică amenințătoare se întâlnește în multe locuri din România acelor ani, reprezentând o formă de a determina ridicarea la luptă și unitatea lumii țărănești în fața unui dușman perceput ca exterior realităților rurale.

Deși unii oameni au fost recrutați în timpul întâlnirilor întâmplătoare în munte, poarta de intrare în Vrancea a fost un locuitor din comuna Nereju, Macovei Anton, al cărui tată domicilia în comuna Zagon și era rudă cu

¹ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 87; *Ibidem*, vol. 17, f. 163.

² Mărturia lui Nică Ursescu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 8; mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în Mihăilă, 1994: 35-36.

³ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 18, f. 147-148.

⁴ *Ibidem*, vol. 15, f. 340; mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în Mihăilă, 1994: 37.

⁵ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 87; mărturia lui Gheorghe Șerban Popa, satul Nereju Mic-Valea Nereju Mic, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997; Horia Țurcanu, *op. cit.*, p. 9.

⁶ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 18, f. 167.

⁷ Mărturia lui Nică Ursescu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 8; mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în *Ibidem*.

⁸ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 89.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ibidem*.

Gheorghe Cornelia¹. Primii recruți au indicat alte persoane posibile a fi atrase în organizație, abordate apoi de Victor Lupșa. Treptat, treptat organizația a crescut, extinzându-se în numeroase localități din depresiunea Vrancei². Erau vizați îndeosebi fugarii aflați în munți, cu aceștia stabilindu-se legătura foarte ușor³. Lupșa avea în vedere recrutarea în fiecare sat a unui șef de echipă, care la rândul lui să-și formeze o echipă cu cel mult 5 oameni, de preferat fără a se cunoaște între ei, pentru prevenirea trădărilor. Echipa aceasta trebuia la rândul ei să facă aprecieri cu privire la cei care ar fi putut fi folosiți în momentul declanșării insurecției anticomuniste⁴. Ședințele organizației au fost neregulate. Atunci când se deplasa în vreo comună, Lupșa convoca la gazda lui oamenii de bază ai organizației din localitatea respectivă sau din cele vecine⁵.

Victor Lupșa a recrutat oameni din diferite comune ale Vrancei: Nereju, Herăstrău, Nistorești, Păulești, Tulnici, Soveja, Spinești, Bârsești, Valea Sării, Colacu, Vidra, Tichiriș, Andreiașu de Jos, Paltin și Vidra⁶. Martorii mai aminteau membri ai organizației „Vlad Țepeș II” și în comunele Burca, Năruja și Lepșa⁷. Organizația „Vlad Țepeș II” nu a avut membri doar în regiunea Vrancei, ci și peste munți, în câteva localități cu populație românească din județul Trei Scaune, de unde erau originari Lupșa și Cornelia: Zăbrătău, Crasna, Zagon, Zăbala, Sita Buzăului, Covasna și Barcani⁸. În total, Victor Lupșa a constituit nuclee ale organizației în 19 comune de pe raza Regionalei de Securitate Galați și în 9 comune din Regiunea de Securitate Stalin⁹.

La Nereju s-a constituit cel mai puternic grup al organizației „Vlad Țepeș II”, în ianuarie 1950. Cum aminteam deja, prin intermediul lui Macovei Anton s-au făcut diverse recrutări. Până la 23 iulie 1950 s-au ținut mai multe ședințe, la care au participat numeroase persoane. Cel mai important om al organizației în această comună a fost Radu Hurjui, vânzător la cooperativă¹⁰.

Între primii recruți făcuți de Lupșa în Vrancea au fost Ion Caloianu și Dumitru T. Boștiog, ambii din comuna Herăstrău, care au extins organizația „Vlad Țepeș II” în localitatea lor¹¹. În comuna vecină, Nistorești, omul de legătură era Costică T. Danțiș (apare și sub forma Danțeș), fost membru al Partidului Național Liberal, deosebit de activ în timpul alegerilor din noiembrie

¹ *Ibidem.*

² *Ibidem.*

³ *Ibidem.*

⁴ *Ibidem*, f. 90; *Ibidem*, vol. 17, f. 164.

⁵ *Ibidem*, vol. 15, f. 90.

⁶ *Ibidem*, f. 92-94; *Ibidem*, vol. 17, f. 3-4, 164-166. Vezi și mărturia lui Nică Ursescu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 8.

⁷ Mărturia lui Nică Ursescu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 8.

⁸ ASRI, fond „D”, dos. 2168, f. 350; Idem, fond „P”, dos. 64409, vol. 17, f. 50.

⁹ Idem, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 230-231, 343.

¹⁰ *Ibidem*, f. 92-93. În afară de satele centrale, Nereju Mare și Nereju Mic, comuna Nereju era formată din mai multe cătune greu accesibile (Stahl, 1981: 48).

¹¹ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 93; mărturia lui Dumitru T. Boștiog, satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, 13 august 1997.

1946, aflat în clandestinitate de mai multă vreme¹. La Păulești, personajul central era Simion Baraghina². La Tulnici a fost recrutat învățătorul Teodor Bușilă, căruia Lupșa voia să-i încredințeze conducerea regiunii Brețcu-Trei Scaune³. Alegerea nu era întâmplătoare, de vreme ce Teodor Bușilă își câștigase un bun renume în zona Vrancei⁴, probabil mizându-se pe faptul că el avea să-și folosească abilitățile de organizator în slujba rezistenței anticomuniste. În Spinești, principalii membri erau frații Nicolae și Maftei Dănilă, cel din urmă fugăr din 1948; ei se întâlniseră cu Lupșa din octombrie 1949. Tot aici se aflau Toader Danțeș, una din gazdele importante ale lui Lupșa în regiune, precum și Vasile Ilie Leuștean⁵. Conform unui martor, oamenii importanți din alte sate erau: Pantazică (?), Costică și Gheorghe Pintilie, din comuna Vidra; Luca Bratu, Oprea Roșca, învățătorul Pompiliu Manoliu, familia Bercuci și Ion Bratu (tată și fiu), din comuna Valea Sării; Ion Bunghez, Gheorghe și Gheorghică Bălan (tată și fiu), frații Ion și Gheorghe Brânzaru, Dumitru Rusu și preotul Manole Arghir, din comuna Soveja⁶.

În comuna Bârsești s-a constituit un alt nucleu puternic al organizației „Vlad Țepeș II”. Legătura s-a stabilit prin Vasile Maftei, care s-a întâlnit cu Lupșa în munți, încă din august 1949⁷. Între liderii grupării din Bârsești s-au numărat Constantin Manoliu, din satul Topești, diriginte de poștă, fost membru al PNȚ; Vasile Matei, țaran gospodar; Dumitru Botez, meseriaș tâmplar; Ion Neagu, fost primar liberal al comunei⁸. Unii dintre localnici îl arată și pe avocatul Ion Nicoară (căpitan în rezervă) ca membru al organizației⁹, în vreme ce alții susțin că deși acesta a fost contactat de luptătorii anticomuniști, el a spus că „nu-și bagă capul”¹⁰. În primăvara anului 1950, membrii acestui grup au avut mai multe întâlniri. Una s-a desfășurat în casa lui Ion Neagu zis Caloianu și la ea au participat: avocatul Enache Nicoară, Ionel Burlui, Ilie Posmagiu (tatăl), Toader

¹ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 93; mărturia lui Costică T. Danțeș, comuna Nistorești, județul Vrancea, 12 august 1997.

² ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 93.

³ *Ibidem*.

⁴ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 8.

⁵ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 93.

⁶ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 8; și în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrancei...”, în *Arhiva Putneană*, supliment al revistei *Salonul Literar*, editat la cererea Asociației Foștilor Deținuți Politici din România, filiala Vrancea, an III, nr. 7 (28), iulie 2000, p. II.

⁷ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 94.

⁸ Mărturia lui Nică Ursescu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 8; Horia Țurcanu, *op. cit.*, p. 9; mărturia Cucoanei Manoliu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în Mihăilă, 1994: 42. Familia Manoliu a fost în perioada interbelică una dintre găzdele echipelor sociologice conduse de Dimitrie Gusti în timpul cercetărilor în zona Vrancei (*Ibidem*).

⁹ Mărturia lui Nică Ursescu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 8; mărturia lui Nicolae Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în *Ibidem*.

¹⁰ Mărturia Cucoanei Manoliu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Gherghinescu, 1992: 11.

Posmagiu, Vasile Matei, Constantin Manoliu, Victor Manoliu (fiul celui dintâi), Nicolae Burlui, Gheorghe Lădaru, Ion Țandără și Ion I.R. Popa¹.

Organizația „Vlad Țepeș II” și-a constituit nucleu și în județul Râmnicu Sărat, în localitățile Neculele, Poenița și Dumitrești, care aveau legături cu comuna Nereju, din Vrancea². Securitatea a aflat ulterior că foști membri ai organizației legionare „Mihail”³ intraseră în legătură cu organizația „Vlad Țepeș II” din județul Putna⁴. Membrii principali ai organizației în această zonă erau învățătorul Victor Isofăchescu, Ionel Militaru, Dinu Bentea⁵ și preotul Sebastian Popescu zis Popa Scai⁶. Un recrut important a fost locotenent-colonelul deblocat Ion Strâmbei⁷ (se pare că fusese comandant al Regimentului 9 Infanterie Râmnicu Sărat⁸). Potrivit unor date el ar fi avut un rol major în organizarea județului Râmnicu Sărat, asigurând totodată legătura cu alte grupuri subversive (spre exemplu, cu cel al lui Ionel Militaru)⁹.

Victor Lupșa a încercat să-și extindă organizația și în alte zone din țară. La jumătatea lunii iulie 1950 a fost contactat, prin intermediari, Emanoil Cosor, mecanic de locomotivă din Tecuci, care a primit instrucțiunile, conform cărora ar fi trebuit să fie gata de a trece la acțiune până la 23 iulie 1950. Cosor a răspuns că timpul pentru pregătirea unui plan atât de ambițios era prea scurt. Prin soția sa (Maria Cosor), el a încercat să-l recruteze pe căpitanul de aviație

¹ Mărturia lui Macovei I. Mortu, comuna Bârsești, județul Vrancea, 14 august 1997; mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 8; și în „«În 1948 ne-au luat muntele...»”, I, p. 37. Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, a participat la campania armatei române pe frontul de Răsărit, iar în noiembrie 1942 a căzut prizonier în marea catastrofă din Cotul Donului-Stalingrad. A ajuns într-un lagăr sovietic din Siberia, unde pentru a supraviețui a fost nevoit să mănânce inclusiv iarbă. Nevăzând nici o altă șansă de salvare, s-a înscris și el „voluntar”, asemeni multor alora, în Divizia „Tudor Vladimirescu”, obligându-se să lupte alături de Armata Roșie. În ianuarie 1945 Divizia s-a întors de pe frontul din Cehoslovacia, iar Nicolae Burlui a primit câteva zile de concediu. „Văzând acasă ce urgie a făcut Armata Roșie în România” nu s-a mai întors la unitatea sa, fiind declarat dezertor până în 1946 (mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; și în Anghel, Alupei, 1992: 9). Biografia lui Nicolae Gh. Burlui ne dovedește cât de precauți trebuie să fim atunci când facem aprecieri asupra vieții unui om.

² ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 95.

³ În zona de nord a județului Râmnicu Sărat s-a constituit la sfârșitul anilor '40 un grup de rezistență sub conducerea lui Ionel Militaru și a preotului Sebastian Popescu, cuprinzând 11 membri. Deși în anul 1949 Securitatea a desfășurat acțiuni pentru lichidarea grupului, acest lucru nu a fost posibil datorită faptului că partizanii se ascundeau într-o regiune extrem de accidentată și se camuflau în echipe mici, fiind ajutați de țărani din apropiere (Idem, fond „D”, dos. 2168, f. 331).

⁴ Idem, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 95. Constantin Militaru, legionar din Râmnicu Sărat, care a depus eforturi pentru organizarea legionarilor din regiunea sa, precum și în vederea susținerii grupurilor din munți, a fost capturat la sfârșitul lunii martie 1949 (Idem, fond „D”, dos. 909, f. 346). Constantin Militaru se afla în anii '50 la Gherla. Era cunoscut ca „un tânăr dezghețat”, tipul hătrului bun de glume, cunoscător al multor snoave, ceea ce îl făcea o persoană agreabilă (Ion Antohe, *op. cit.*, p. 387).

⁵ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 95.

⁶ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 8; și în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, p. II.

⁷ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 250.

⁸ Mărturia lui Gheorghe I. Lădaru, comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997.

⁹ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 250.

Ioan Popescu. Însă acesta era colaboratorul Securității, ceea ce a permis ulterior acestei instituții să împiedice extinderea organizației anticomuniste¹.

Gheorghică Bălan l-a recrutat la 20-21 iulie 1950 pe Dumitru Marola, medic din Mărășești, dar originar din Soveja, epurat din PMR. Bălan i-a dat lui Marola instrucțiuni verbale și în scris cu privire la extinderea organizației în Mărășești. Din cauză că timpul a fost prea scurt, în această localitate nu s-a realizat nimic².

Tot Lupșa a încercat constituirea unui nucleu și în județul Dâmbovița, prin învățătorul Constantin Gabrieleanu, învățător din comuna Spinești, care plănuia să-și petreacă un concediu în Târgoviște și București. Nu a fost decât o tentativă, fără nici un rezultat în teren³.

Nucleul organizației era format la sfârșitul primăverii și începutul verii anului 1950 din Victor Lupșa, lider, Gheorghe Cornelia zis Szarvas, aghiotantul său, și Gheorghică Bălan, „secretarul” celui dintâi⁴.

Scopul organizației

După cum am văzut deja, Victor Lupșa era un naționalist. Deși în zona Vrancei nu existau minorități etnice, Lupșa considera că „România trebuia să fie a românilor”, în opinia lui nenorocirile abătute asupra țării datorându-se străinilor, în mod special evreilor, dar și grecilor⁵. Probabil educația primită în școală și mediul românesc dominat de naționalism în perioada războiului jucaseră un rol major în formarea opiniilor sale. Altfel spus, Lupșa împărtășea prejudecăți se pare că destul de răspândite în mediile populare din România lui Gheorghiu-Dej: că evreii conduceau țara, că îi exploatau pe români ș.a.m.d.⁶

Victor Lupșa a pretins că avea legături la Legația SUA de la București⁷, dar și cu aviația de la Tecuci⁸. Într-adevăr, Lupșa a încercat să ia legătura cu Legația SUA în România, motiv pentru care s-a deplasat de două (sau trei) ori în capitală împreună cu Ileana Danțes, fiica unui țăran sărac din comuna Spinești, și cu Ion Brânzaru Mic, din comuna Soveja, membri ai organizației. Se pare că Lupșa avea ca persoană de legătură în București pe Elisabeta Pavel, artistă la Societatea de radio⁹. Însă încercările de contactare a reprezentanței diplomatice americane la București nu au fost încununete de succes¹⁰.

¹ *Ibidem*, f. 94.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*, f. 90-91.

⁴ *Ibidem*, f. 90; *Ibidem*, vol. 18, f. 165. Potrivit unei declarații a lui Gheorghică Bălan, el s-ar fi întâlnit cu Victor Lupșa abia în mai 1950, prin intermediul lui Ioan Brânzaru Mic, din comuna Soveja (*Ibidem*, f. 337).

⁵ *Ibidem* f. 91.

⁶ *Ibidem* vol. 17, f. 292-377.

⁷ Mărturia lui Costică T. Danțis, comuna Nistorești, județul Vrancea, 12 august 1997; mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 9; mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 35-36.

⁸ Mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 9.

⁹ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 90.

¹⁰ *Ibidem*, vol. 18, f. 147-148.

Liderul și membrii organizației „Vlad Țepeș II” au sperat în apropiata izbucnire a unui război între lumea liberă și blocul sovietic. În acest context rezerviștii erau îndemnați să nu răspundă ordinelor de chemare sub arme, ci să fugă în munți. De asemenea, să nu se supună nici unei cerințe a guvernului comunist de la București. Tot atunci ar fi urmat să intre în acțiune și „Vlad Țepeș II”. Grupele constituite în comune ar fi trebuit să ocupe instituțiile publice, să aresteze membrii PMR și milițienii, să preia controlul asupra mijloacelor și căilor de comunicație, a magazinelor de stat, a mărfurilor, dar și a arhivelor. Trecerea la acțiune urma să se facă fără vărsare de sânge, iar prizonierii aveau să fie adunați în tabere dinainte fixate¹.

Ultimele pregătiri pentru trecerea la acțiune: ședința din 13 iulie 1950

Activitatea de extindere și consolidare a organizației „Vlad Țepeș II”, îndeosebi în Vrancea, a durat aproape un an². Victor Lupșa a convocat pe 12 iulie 1950 o ședință generală cu oamenii de bază din toate organizațiile comunale, care s-a ținut în Muntele Giurgiu. Au fost de față 40 (sau 100) de oameni din diferite comune vrâncene, precum și doi delegați din Brașov³.

Pe 13 iulie 1950, Victor Lupșa s-a prezentat însoțit de Gheorghe Cornelia zis Szarvas. Liderul suprem a ținut o cuvântare, în care a expus scopurile organizației și modul de acțiune. El a susținut că insurgenții aveau să primească sprijinul unor parașutiști americani⁴. Trecerea la acțiune în toate comunele avea să se producă la 23 iulie 1950 (duminică), semnalul fiind dat de zgomotul unui mare număr de avioane care ar fi urmat să zboare deasupra Vrancei⁵. Se pare că sursa de inspirație a lui Victor Lupșa pentru declanșarea insurecției se afla în *Biblie*, el nutrind un respect deosebit pentru semnificația zilelor⁶. Însă chestiunea cu sprijinul american era pură fabulație, menită să contribuie la întărirea moralului membrilor organizației. Oricum, vrâncenii intenționau să preia controlul asupra propriilor sate și apoi să se îndrepte spre Focșani⁷.

Dintre cei prezenți, Victor Lupșa a reținut 10-12 oameni cu știință de carte, care au fost puși să copieze instrucțiunile valabile pentru nucleeele comunale ale organizației în timpul și după declanșarea insurecției. Era vorba de mai multe acte ale organizației: o circulară privind trecerea la acțiune pentru răsturnarea regimului comunist și măsurile care trebuiau adoptate (ocuparea sediilor PMR, instalarea comandamentului local al gărzilor naționale, dezarmarea Securității,

¹ *Ibidem*, vol. 15, f. 91.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*, f. 91, 93; *Ibidem*, vol. 17, f. 3. Vezi și Horia Țurcanu, *op. cit.*, p. 9.

⁴ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 91-92; *Ibidem*, vol. 17, f. 3. Vezi și Horia Țurcanu, *op. cit.*, p. 9.

⁵ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 92. Vezi și mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „«În 1948 ne-au luat muntele...»”, I, p. 37.

⁶ Mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Anghel; Alupei, 1992: 9.

⁷ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „«În 1948 ne-au luat muntele...»”, I, p. 37.

instalarea Crucii Roșii în sediile Frontului Plugarilor, preluarea cu inventar a bunurilor din magazine și cooperative, supravegherea depozitelor de cereale de la gospodăriile agricole colective, punerea în funcții administrative a unor persoane mai în vârstă, care nu erau apte pentru a fi trimise pe front, arestările să se desfășoare cu evitarea vărsărilor de sânge, luarea unor măsuri de siguranță, păstrarea cu atenție a documentelor din arhive și a declarațiilor celor arestați); un alt document fixa gradele militare ale „Armatei de eliberare creștină”, în loc de stele sau galoane fiind trecute cruciulițe pe fond galben pentru subofițeri și auriu pentru ofițeri; jurământul armatei insurgente, care urma să se depună sub un drapel cu o cruce albă; un apel către preoți pentru a trage clopotele în vederea mobilizării și să se roage pentru reușita acțiunii; manifestul către lumea satelor pentru a ieși la luptă împotriva comunismului. Foile cu instrucțiunile amintite au fost strânse în suluri, lipite cu rășină de brad, iar apoi expediate prin curier către șefii nucleelor din sate în zilele de 14 și 20 iulie 1950¹.

„Chermesa”² din Vrancea – evenimentele din 23/24 iulie 1950

În noaptea de 23/24 iulie 1950, în toate comunele în care existau nuclee ale organizației „Vlad Țepeș II”, un număr de membri s-au adunat și au așteptat zgomotul avioanelor la care făcuse referire Victor Lupșa³.

Cea mai mare adunare s-a desfășurat în comuna Nereju. În seara zilei de 23 iulie 1950, în locul denumit „Poienile Sării” s-au adunat numeroși oameni (cifrele variază între 150 și 400), cei mai mulți dintre ei înarmați. Instrucțiunile și manifestele au fost citite de locotenent-colonelul Ion Strâmbei. În acest timp localnicii așteptau în ordine semnalul. Dimineța, la ora 3,00, locotenent-colonelul Strâmbei i-a anunțat pe oameni că pot să plece acasă, deoarece acțiunea s-a amânat. Totuși, înainte de a face acest lucru i-a împărțit pe cei prezenți în sectoare, fiecare având unul sau doi șefi. A doua zi urma să aibă loc o nouă întâlnire, însă nu în bloc, ci pe sectoare, iar declanșarea acțiunii avea să fie anunțată printr-un foc mare, aprins în locul în care se găsea șeful în acel moment⁴. Menționăm că la adunarea din „Poienile Sării” au participat și unii locuitori din comunele Spulber și Paltin, situate la nord de Nereju⁵. Și în seara de 24 iulie 1950 s-au desfășurat adunări în cele mai multe cătune ale comunei Nereju, localnicii așteptând în continuare semnalul⁶. Se pare că de teamă locotenent-colonelul Strâmbei nu a mai dat semnalul de trecere la acțiune. El era de părere că aceasta trebuia să aibă loc numai dacă organizația „Vlad Țepeș

¹ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 92. Vezi și Horia Țurcanu, *op. cit.*, p. 9.

² Vrâncenii folosesc pentru desemnarea răscoalei din 1950 termenul „chermesă” (mărturia lui Costică T. Danțiș, comuna Nistorești, județul Vrancea, 12 august 1997). Domnul Maricel Lutic, etnograf, de la Muzeul de Etnografie al Moldovei, Iași, a remarcat la rândul său existența acestei denumiri în Vrancea pentru evenimentele din 1950. Îi mulțumim încă o dată pentru această informație.

³ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 92.

⁴ *Ibidem*, f. 93, 250; *Ibidem*, vol. 17, f. 3, 164-165; *Ibidem*, vol. 18, f. 173; mărturia lui Ion T. Chichiur, satul Poduri 2, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997.

⁵ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 93.

⁶ *Ibidem*, *Ibidem*, vol. 17, f. 4.

II” ar fi avut sprijin din afară. Această atitudine contrazicea concepția lui Victor Lupșa, motiv pentru care el i-a făcut reproșuri lui Ion Strâmbei¹.

În comuna Herăstrău, un număr (8 sau 17) de membri ai organizației s-au adunat în seara zilei de 23 iulie 1950 în afara localității, așteptând și ei semnalul (aceiași zgomot de avion) de începere a insurecției². Adunări după același tipic s-au produs în aceeași seară și în comunele Valea Sării (7 oameni)³, Colacu (40 de oameni)⁴, Vidra (11 oameni, aici participând și locuitori din Tichiriș), Andreiașu de Jos⁵, se pare că și Paltin⁶.

Insurecția de la Bârsești (23/24 iulie 1950)

Singurul loc în care s-a trecut efectiv la acțiune în noaptea de 23/24 iulie 1950 a fost comuna Bârsești⁷. Potrivit documentelor Securității, instrucțiunile lui Victor Lupșa fuseseră aduse în Bârsești de Victor Manoliu, de la acesta ajungând la Toader Posmagiu, unul din oamenii înstăriți și respectați ai satului⁸. Sursele orale susțin că instrucțiunile au fost aduse de Vasile Matei⁹.

În seara zilei de 23 iulie 1950, membrii organizației „Vlad Țepeș II” din Bârsești (între 26 și 40 la număr) s-au adunat în punctul Varnița, din marginea localității, toți având arme sau topoare, „ca la o răscoală”. Constantin Manoliu, dirigintele poștei din Bârsești, a furnizat diferite arme altor membri ai organizației. Victor Manoliu, Toader Posmagiu, Macovei Mortu, Vasile Cojocaru, Gheorghe Lădaru etc. au vorbit celor adunați, hotărând modul de acțiune. S-a hotărât constituirea a cinci echipe, care și-au împărțit astfel sarcinile: echipa 1, formată din 6 oameni, sub conducerea lui Toader Posmagiu, urma să-l aresteze pe șeful de post din Bârsești; echipa 2, cu 3 oameni, sub comanda lui Macovei Mortu, trebuia să asigure paza podului de pe râul Putna; echipa 3, cu 4 membri, lider fiind Simion Lădaru, avea să ocupe poșta; echipa 4, formată din 2 oameni, în frunte cu Cojocaru (?), trebuia să ocupe postul de Miliție; echipa 5, șef Ion V. Cojocaru, avea ca misiune arestarea comuniștilor și a utemiștilor din comună care se aflau la un bal. Toate echipele aveau să-și sincronizeze acțiunea. Cei de față au plecat în sat și au ocupat primăria (Sfatul Popular) și Miliția. Milițianul și ajutorul său au fost arestați. Președintele

¹ *Ibidem*, vol. 15, f. 250, 344.

² *Ibidem*, f. 93; *Ibidem*, vol. 18, f. 176. Cf. și mărturiile lui Dumitru T. Boștiog, Nicolae C. Bahnă, Grigore I. Bălănuță și Toader C. Bahnă, satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, 13-14 august 1997; mărturia lui Gavrilă I. Vatră, din satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc. cit.*, p. II-III.

³ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 94.

⁴ *Ibidem*. Vezi și mărturia lui Ion Bratu, din comuna Colacu, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11. La adunarea din Colacu au sosit inclusiv oameni din satul vecin Poduri. Deoarece n-au fost denunțați, nici unul dintre ei nu avea să fie arestat de Securitate (*Ibidem*).

⁵ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 94.

⁶ Mărturia lui Ștefan Cosma, din comuna Paltin, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc. cit.*, p. V.

⁷ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 86, 92.

⁸ *Ibidem*, f. 94.

⁹ Horia Țurcanu, *op. cit.*, p. 9.

cooperativei sătești, membru al PMR, care anterior se dovedise prea zelos în îndeplinirea directivelor partidului-stat, a fost lovit cu ciomegele și cu armele. Soția lui a fost ucisă din greșală, cu un foc de armă, în timpul acțiunii. De asemenea, a fost ocupată poșta, supraveghind în acest fel și telefoanele. În căminul cultural al comunei avea loc un bal pentru tineri. 17-18 comuniști și utemiști („cei mai răi din sat”) au fost arestați și închiși în beciul avocatului Nicoară Enache; tot acolo au fost depuși milițienii¹.

Insurgenții au tras clopotele bisericii din Bârsești pentru ca și oamenii din satele vecine să preia controlul propriilor localități². De asemenea, ei au telefonat la Vidra și la Tulnici pentru a verifica dacă simultan se declanșase și acolo operațiunea îndelung premeditată. Răspunsul a fost negativ. Cei din Bârsești și-au dat seama că nicăieri în jur nu se întâmplase ceva asemănător, că erau izolați. De aceea s-au refugiat în munți circa 70-80 (sau 100) de oameni, adică toți cei care participaseră nemijlocit la acțiunea din noaptea precedentă³. Cei care au rămas în sat au fost arestați. Între ei s-a aflat și avocatul Nicoară, deși el nu luase parte la acțiune⁴.

În mod sigur Victor Lupșa avea în vedere declanșarea unei răscoale prin metoda „bulgărelui de zăpadă”. Odată pornită, credea el, răscoala din Vrancea s-ar fi extins și în alte zone. Probabil că dacă acțiunea de la Nereju ar fi trecut dincolo de simpla adunare a oamenilor, rebeliunea ar fi impulsionat și pe locuitorii din alte localități vrâncene, trecând poate și în Râmnicu Sărat. Ne punem întrebarea: colonelul Ion Strâmbei s-a dovedit lucid sau fricos? În acest moment nu avem un răspuns. Desigur, nu încapă nici o îndoială că Securitatea ar fi deschis focul fără ezitare asupra maselor răsculate, cum a făcut-o în atâtea alte ocazii în diverse zone ale României chiar în anii 1949-1950, în cazul răscoalelor țărănești⁵.

¹ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 86, 230, 343; mărturiile lui Macovei I. Mortu, Gheorghe I. Lădaru, comuna Bârsești, județul Vrancea, 14-15 august 1997; mărturiile lui Nică Ursescu și Ion Botezatu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9; mărturia lui Emil [Milică] I. Enache, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc cit.*, p. II; și în „«În 1948 ne-au luat muntele...»”, I, în *loc cit.*, p. 102; mărturiile lui Simion V. Cojocaru și Gheorghe I. Lădaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc cit.*, p. II-III; mărturia lui Nicolae Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „«În 1948 ne-au luat muntele...»”, I, p. 37; Horia Țurcanu, *op. cit.*, p. 9.

² ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 86, 230, 343.

³ *Ibidem*, f. 230, 343; mărturia lui Macovei I. Mortu, comuna Bârsești, județul Vrancea, 14 august 1997; mărturia lui Gheorghe I. Lădaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; și în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc cit.*, p. II; Horia Țurcanu, *op. cit.*, p. 9; mărturiile lui Nică Ursescu, Ion Botezatu și Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8-9; mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8; și în „«În 1948 ne-au luat muntele...»”, I, p. 37-38.

⁴ Mărturia Cucoanei Manolii, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11.

⁵ Spre exemplu, așa s-a întâmplat în timpul răscoalelor țărănești din vara anului 1949 în județele Bihor, Arad și Rădăuți (vezi Dorin Dobrinu, „Colectivizarea, cote și revolte țărănești în vestul României (1949)”, în Anuarul Institutului Român de Istorie Recentă, vol. I, 2002, p. 282-318; „Transformarea socialistă a agriculturii, răscoalele țărănești și deportările din nordul Moldovei (1949)”, în Anuarul Institutului de Istorie „A.D. Xenopol”, vol. XXXIX-XL, 2002-

Intervenția masivă a Securității (iulie-toamna 1950)

Reprimarea în Vrancea. Trecerea la acțiune a organizației „Vlad Țepeș II” la Bârsești (dar și mobilizarea la Nereju, Herăstrău etc.), în noaptea de 23/24 iulie 1950, a fost considerată de autorități un fel de punct culminant al luptei anticomuniste din întreaga țară¹. Aceasta a determinat Direcția Generală a Securității să inițieze operațiuni de amploare pentru distrugerea grupurilor înarmate nu doar în Vrancea, ci în toate regiunile în care se înregistra o rezistență anticomunistă semnificativă. Securitatea a elaborat un plan la începutul lunii septembrie 1950, iar cu susținerea Miliției și trupelor specializate a trecut la “acțiuni susținute de depistare și lichidare a bandelor”. Pe primul loc între regiunile avute în vedere era pusă, deloc întâmplător, tocmai Regionala de Securitate Galați, din care făcea parte zona Vrancei². Acțiunea de reprimare pe ansamblul Vrancei și a Râmnicului Sărat a fost condusă de șeful Regionalei de Securitate Galați, Ștrul Mauriciu³. Împotriva membrilor organizației „Vlad Țepeș II” a fost trimis Batalionul 3 Securitate Iași, care a avut misiuni în Munții Vrancei în perioada iulie-octombrie 1950⁴.

Poliția politică aprecia în septembrie 1950 că organizația „Vlad Țepeș II” avea 90 de membri fugiți în munți, alte aproximativ 200 de persoane rămânând în comunele de la poalele munților. Partizanii dețineau armament diferit și importante cantități de muniții⁵. Acțiunea în forță a Securității nu a întârziat să dea rezultate. Până la 1 octombrie 1950 erau deja arestați 157 de membri ai organizației rămași în localități și 25 dintre cei fugiți în munți. Șase partizani au fost împușcați mortal în același răstimp: Toader Posmagiu, Ilie Posmagiu, Radu Hurjui (vezi *infra*), Costică Danțș, Nicolae Dănilă și Matei Dănilă⁶. De la cei reținuți în munți și în timpul perchezițiilor domiciliare dintre 14 septembrie-1 octombrie 1950 a fost capturat un mic arsenal: 3 puști-mitraliere, 7 pistoale-mitralieră, 94 de puști diferite, 7 pistoale de buzunar, 1.310 cartușe diferite⁷. Era vorba de armament divers (pistoale automate, arme ZB și cu țeava retezată)

2003, p. 459-487) sau în 1950, când s-au răsculat țărani din județele Vlașca, Ilfov și Ialomița (Anghel Gâdea, „Se trage fără avertisment”, în 22, nr. 36, 11-17 septembrie 1992, p. 10; Maria Stoian-Gărăgăianu, „Clopoțele din 7 iulie...”, în *Memoria*, nr. 8, s.a. [c. 1993], p. 118-120; Cornel P. Călin, „7 iulie 1950 - răscoala țăranilor din Vlașca”, în *Memoria*, nr. 8, s.a. [c. 1993], p. 120-125; Ion Bălan, „Mișcări țărănești în județul Vlașca. 1949-1950”, în *Arhivele Totalitarismului*, nr. 2-3/1996, p. 59-64; Florentin Breazu, „Pârjolul din Vlașca”, în *Magazin istoric*, nr. 10, octombrie 1999, p. 17-21).

¹ ASRI, fond „D”, dos. 2168, f. 327, 350.

² *Ibidem*, f. 327.

³ Idem, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 111.

⁴ General-maior Luigi Martiș, general-maior Constantin Mleşniță, colonel Ion Șerbănescu, colonel Ilie Coman, *În slujba patriei socialiste. File din istoria trupelor de securitate*, Ministerul de Interne, Comandamentul Trupelor de Securitate, Serviciul Editorial și Cinematografic, 1980, p. 43. Mulțumim domnului Romulus Rusan pentru această lucrare.

⁵ ASRI, fond „D”, dos. 2168, f. 327-328.

⁶ *Ibidem*, f. 328. Costică T. Danțș, din comuna Nistorești, fost militant național-liberal și membru important al organizației „Vlad Țepeș II”, declara că el fusese unul dintre cei vizați pentru executare fără judecată, dar a fost confundat cu un alt Costică T. Danțș, care a fost asasinat în noaptea de 14/15 august 1950 (mărturia lui Costică T. Danțș, comuna Nistorești, județul Vrancea, 12 august 1997).

⁷ ASRI, fond „D”, dos. 2168, f. 327-328.

provenit din capturi făcute în timpul războiului și care până atunci fusese ținut ascuns în păduri. Unii dintre cei implicați în acțiunile din 23-24 iulie 1949 aveau un număr redus de grenade. Toți duceau însă lipsă de cartușe¹. Unii dintre cei arestați în iulie-august 1950 au fost cercetați și puși în libertate, nu însă înainte de a fi recrutați de Securitate în vederea furnizării de informații despre ceilalți fugari².

Intervenția autorităților a determinat un mare număr de locuitori din satele Vrancei să devină fugari sau „semifugari”. Membrii organizației „Vlad Țepeș II” susțineau că acțiunea proiectată pentru 23 iulie 1950 nu eșuase, ci se amânase. Această situație crease o stare de spirit deosebit de încordată în rândurile populației, ostilitatea acesteia față de Securitate și Miliție crescând îngrijorător³.

Pentru a contracara cauzele (în viziunea oficialităților) care duseseră la răzvrătirea vrâncenilor, Regionala de Securitate Galați, prin vocea locotenent-colonelului Mauriciu Ștrul, a propus (cu aproximație în august 1950) luarea unor măsuri diverse: ajutoare culturale (a se citi propagandistice) și economice pentru regiune; întărirea activiștilor PMR „cu elemente muncitorești ridicate, energice și hotărâte”; schimbări în aparatul administrativ, prin înlăturarea funcționarilor compromiși; Miliția urma să fie „primenită cu elemente muncitorești”; aprovizionarea cooperativelor cu mărfuri de larg consum, alocarea unor cantități de porumb pentru regiunea Vrancei; deschiderea unor șantiere de utilitate publică în special în construcții de drumuri și poduri în regiune, care ar fi putut absorbi forța de muncă disponibilă, dar ar fi îmbunătățit și infrastructura, implicit posibilitățile de deplasare. Nu erau uitate nici măsurile represive radicale, în acest sens propunându-se evacuarea din regiune a familiilor fugarilor, „în special din categoriile sociale potrivnice și chiar și a celor mijlocași și săraci dacă aceștia nu se prezintă autorităților într-un termen fixat”⁴.

Reprimarea la Bârsești. Unii dintre cei fugiți în munți de la Bârsești s-au întâlnit cu Victor Lupșa. Atunci au aflat chiar de la el că nu era colonel, obținând unele informații mai aproape de realitate⁵. Rebelii refugiați în munți nu au avut o viață ușoară, dar măcar erau liberi. „Noi, cei din munți, am trăit cum am putut, fără hrană, doar cu ce mai găseam la stâne. Timp de două-trei săptămâni, Securitatea nu ne-a putut prinde fiindcă știam toate cărările. Când a venit însă Securitatea din Buzău, prin munți, îmbrăcați [securiști] în civil, ne-au descoperit și au tras în noi”⁶. Într-adevăr, în munți au existat ciocniri între partizani și trupele de

¹ Idem, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 95.

² *Ibidem*, f. 96.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, f. 96-97; *Ibidem*, vol. 18, f. 168.

⁵ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 37-38.

⁶ Mărturia lui Nică Ursescu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9.

Securitate, care utilizau și câini dresați pentru depistarea fugarilor¹. Victor Manoliu, Burloi (?) și Maria Burlui au fost răniți².

Securitatea a aflat că în apropierea stânei lui Toader Posmagiu, din Munții Giurgiului, se ascundea un grup de partizani. Documentele oficiale susțin că o echipă de Securitate s-a deplasat în zonă la 18 august 1950 pentru a anihila grupul de rebeli. “Au fost omorâți în luptă” Ilie și Toader Posmagiu, tată și fiu, iar Ioan I.R. Popa a fost capturat. Cu toate că au fost grav răniți, Ioan Tandra și Costică I.R. Popa au reușit să dispară în pădure³. Inițial și Vasile Lădaru a fost trecut între cei uciși⁴, însă el reușise să scape, deoarece se ascundea într-un șanț în momentul în care Securitatea deschisese focul⁵. Martorii susțin că echipa securiștilor l-a avut drept călăuză pe Ion Cristea, locuitor din Bârsești, care era și finul lui Ilie Posmagiu. Acesta i-a dus pe securiști direct la locul unde se ascundea grupul Posmagiu. După ce l-au ucis „mișelește” pe bătrânul Posmagiu, securiștii i-au scos dantura de aur⁶. Cadavrele au fost urcate pe cai și aduse în sat pe 20 august 1950, iar familiile au fost anunțate să-și ia morții și să-i îngroape. Securitatea a interzis însă procesiunea religioasă potrivit tradițiilor locului⁷.

Soția lui Toader Posmagiu, Petrica, a fost bătută și alungată din casă împreună cu doi copii mici (Costică de 3 ani și Aneta de 1,6 ani)⁸. Anica Lădaru, soția lui Vasile Lădaru și fiica lui Ilie Posmagiu avea cinci copii sub 13 ani și era însărcinată cu al șaselea. Cu toate acestea, Securitatea i-a confiscat imediat averea, fără hotărâre judecătorească, fiind dată afară din casă. De asemenea, averea tatălui ei a fost confiscată („intrase ziua în casă și le-a luat tot: caș,

¹ Mărturia lui Emil [Milică] I. Enache, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc. cit.*, p. IV.

² Mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în *Ibidem*, p. IV; mărturia lui Nicolae Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 38.

³ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 111. Vezi și Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8; mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc. cit.*, p. II.

⁴ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 111.

⁵ Mărturia lui Vasile Lădaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 38-39.

⁶ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8; vezi și în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 38; mărturia Anicăi Lădaru (fiica lui Ilie Posmagiu), comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; și în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 39.

⁷ Mărturia Petricăi Gh. Burlui (fosta soție a lui Toader Posmagiu), comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; mărturia Anicăi Lădaru (fiica lui Ilie Posmagiu), comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; și în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 39; mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8; mărturia Vasilicăi Ghimpu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc. cit.*, p. IV; mărturia lui Vasile Gh. Ghimpu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în *Ibidem*.

⁸ Mărturia Petricăi Gh. Burlui (fosta soție a lui Toader Posmagiu), comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; mărturia Anicăi Lădaru (fiica lui Ilie Posmagiu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 40; mărturia Vasilicăi Ghimpu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc. cit.*, p. IV.

brânză, au tras rachi, vin, și-au bătut joc de casă, de haine, de tot. Securitatea a luat tot”¹. „Totul era persecutat la sânge. Veneau cu căruțele și cărau totul din casă. Tata-meu a avut 160 de oi. Le-a luat. 18 vite aveau, le-a luat. Și părul de porc l-a luat din casă, absolut tot. Și cojocu’ mi l-a luat”².

Averile tuturor celor din Bârsești care fugiseră în munți au fost risipite practic în vara și toamna anului 1950. Spre exemplu, au fost confiscate toate bunurile unuia dintre frații Cojocaru (doi cai, un măgar, 50 de oi, 2 câini, 5 porci, 10 curci, toate hainele bărbătești, 5 cergi și circa 100 kg de brânză) cu justificarea că „Securitatea trebuie întreținută de acești «bandiți», nu din avutul statului”. Soția celui fugit rememora: „Eu, împreună cu fiica mea de trei ani, umblam de la o rudă la alta pentru a-mi da o bucată de mămăligă să pot trăi. Iar după o perioadă scurtă de timp, au venit într-o noapte, nu mai țin minte când și câți au fost, și m-au bătut și torturat să le spun unde sunt soțul meu cu frații lui. M-au bătut până am intrat în comă. De atunci am rămas bolnavă cu o suferință de inimă”³.

Familiiile partizanilor erau torturate pentru a destăinui unde se ascundeau aceștia. Ion Botezatu a trăit din plin drama de a-și vedea maltratată familia, dar și consătenii: „Părinții și rudele ne-au fost bătute, pe părinții mei i-au ținut spânzurați o săptămână întreagă ca să spună unde m-am ascuns. După un timp, Securitatea m-a dat mort. Mama a fost la biserică să-mi facă parastasul”⁴.

Securitatea a determinat retragerea stânelor din munți, pentru a-i priva pe partizani de o sursă de aprovizionare. Ceea ce a și reușit⁵. Unii dintre partizani au fost prinși, cum s-a întâmplat cu Macovei I. Mortu și tatăl lui, la 28/29 august 1950⁶. Însă cei mai mulți dintre luptătorii anticomuniști din munți s-au predat Securității pentru a evita distrugerea familiilor rămase fără apărare⁷. Spre exemplu, Emil [Milică] I. Enache s-a predat în august-septembrie 1950⁸; pe 5 septembrie 1950 au ajuns în mâinile Securității Nicolae Burlui și Gheorghe I.

¹ Mărturia Anicăi Lădaru (fiica lui Ilie Posmagiu), comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; și în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 39.

² Mărturia Anicăi Lădaru (fiica lui Ilie Posmagiu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 40.

³ Mărturia Măriuței Gh. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc. cit.*, p. IV-V.

⁴ Mărturia lui Ion Botezatu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9.

⁵ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 38;

⁶ Mărturia lui Macovei I. Mortu, comuna Bârsești, județul Vrancea, 14 august 1997; mărturia lui Ion Macovei (Mortu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 43.

⁷ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8-9; mărturia lui Nică Ursescu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în *Ibidem*, p. 9; mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 40-41.

⁸ Mărturia lui Emil [Milică] I. Enache, comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; și în „În 1948 ne-au luat muntele...». Răscoala țărănească din Munții Vrancei – 23 iulie 1950. Destăinuirile participanților”, a consemnat Ruxandra Mihăilă, II, în *Memoria*, nr. 13, 1995, p. 102.

Lădaru¹; la fel s-a întâmplat cu Vasile Lădaru pe 9 septembrie 1950². Frații Vasile, Ion și Simion Cojocaru și-au făcut un bordei situat la circa 4 km de Bârsești, unde se pregăteau să reziste peste iarnă. Tatăl lor a fost arestat, iar mama și trei frați mai mici au fost maltratați de Securitate, averea risipită. Deoarece aflaseră de brutalitățile poliției politice împotriva familiei lor, cei trei partizani au decis să se predea de bunăvoie, „pentru a curma suferința celor de acasă cu suferința noastră care era de așteptat”. Ei au fost ultimii partizani din Bârsești ajunși în mâinile Securității. Nu s-au predat însă în Bârsești, ci s-au dus tocmai la sediul Securității din Focșani (în documente apare teritoriul regionalei Iași), la 24 noiembrie 1950. Îi scutiseră pe securiști de un drum³.

Toți arestații din Bârsești au fost duși la Securitatea din Focșani. „Acolo am stat două zile, unde ne-au călcat în picioare, ne-au bătut permanent”⁴. Apoi au fost transportați la penitenciarul din Galați, de unde erau duși la Securitate și „ne torturau în beciuri. Anchetele începeau la 12 noaptea. Ne schingiuiau de urlam”⁵.

Reprimarea în Nereju. Și în comuna Nereju a avut loc aceeași represiune nemiloasă din partea Securității. Gheorghe Șerban Popa a fost capturat la începutul lunii septembrie 1950, în Banat, pe când încerca să treacă în Iugoslavia⁶. Pavel I. Avram a fost arestat la 17 septembrie 1950⁷.

Securitatea a dus o intensă acțiune informativă și “de lămurire” în zona comunei Nereju, dar a pus în practică și execuții demonstrative. Spre exemplu, Radu Hurjui a fost împușcat în timpul operațiunilor din munți⁸. Aflați sub impresia împușcării lui Radu Hurjui, în dimineața zilei de 28 septembrie 1950 s-au predat șapte partizani: Nistor Antonescu, Teodor Sârbu, Radu Sârbu, Ion P. Grofu, Anton Pavel Miclea, Radu Vlăduță, Nicolae Sima. Șase dintre ei aveau arme ZB, cu un număr limitat de cartușe (între 2 și 15), iar unul o armă Mauser semiautomată cu 20 de cartușe. Doar Teodor Sârbu se afla în tabelele cu urmăriți întocmite de Securitate, ceilalți reprezentând capturi întâmplătoare. În urma cercetării acestor partizani, s-a aflat că până la sfârșitul lunii august 1950 făcuseră parte dintr-un grup de 20 de oameni, între ei aflându-se și Victor

¹ Mărturia Gheorghe I. Lădaru, comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8-9.

² Mărturia Anicăi Lădaru (fica lui Ilie Posmagiu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 39-40.

³ ASRI, fond „D”, dos. 2168, f. 330; mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc. cit.*, p. IV; și în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 40-41.

⁴ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9. vezi și mărturia lui Ion Botezatu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în *Ibidem*.

⁵ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în *Ibidem*.

⁶ Mărturia lui Gheorghe Șerban Popa, satul Nereju Mic-Valea Nereju Mic, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997.

⁷ Mărturia lui Pavel I. Avram, satul Nereju Mare, comuna Nereju, județul Vrancea, 12 august 1997.

⁸ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 16, f. 290. Cf. și mărturiile lui Ion T. Chichiur, satul Poduri 2, și Grigore T. Cârlioru, satul Nereju Mic-Poduri Bâra, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997.

Lupșa. Însă la sfârșitul lunii precedente grupul mare se fragmentase. În acel moment se mai aflau în păduri ca fugari alți 12 locuitori din Nereju, dintre care 3 izolați, iar 9 în grup, toți înarmați. Victor Lupșa s-ar fi îndreptat spre comuna Nistorești, județul Putna. În același timp, Regionala de Securitate Galați deținea informații că Lupșa s-ar fi retras în regiunea comunelor Zagon sau Comana¹. La 1 octombrie 1950 s-a predat Panait Cofarea, din comuna Nereju, care devenise fugar în urma acțiunii de la 23 iulie 1950².

Seara de 26 octombrie 1950 a cunoscut punerea în aplicare de către Securitate a unei acțiuni de scotocire a terenului din punctul „Valea Purcelului”, în partea de sud-vest a comunei Nereju, unde se aflase că exista un adăpost al fugarilor. Într-adevăr, echipa operativă formată din 10 securiști a dat peste un bordei a cinci partizani din Nereju. Deși adăpostul lor a fost înconjurat, luptătorii anticomuniști au opus rezistență. Trei dintre ei au fost împușcați mortal: Constantin Caba, Radu Crăciun și Radu Crețu, iar doi au fost prinși vii: Joița Crețu și Iancu Bușilă. În bordei s-au găsit patru arme ZB, 57 de cartușe și aproximativ 200 de kg de alimente (cartofi, mălai, carne, făină, țuică etc.), ceea ce demonstrează că partizanii se pregăteau să rămână în munți peste iarnă³.

Ion T. Chichiur, din Nereju, a fost prins la 8 noiembrie 1950⁴. În cursul zilei de 13 noiembrie 1950, Mihail Radu s-a predat Securității⁵.

Reprimarea în alte sate din Vrancea. Ștefan Cosma din Paltin a fost încercuit la el acasă pe 27 august 1950 și torturat pe loc. Într-un moment de neatenție din partea securiștilor a încercat să fugă, însă a fost rănit la cap. Victima a descris scena. Securiștii „au sărit cu picioarele pe mine, călcându-mă cu cizmele și m-au bătut cu patul zebeului [arma ZB] și cu botul cizmelor până s-au săturat și eu am leșinat nemaștiind de mine. M-au săltat pe sus, m-au legat cu un centiron și m-au târât după ei”. I s-au pus apoi cătușe care se strângeau automat când erau mișcate mâinile, iar drept rezultat „în timp de două ore mi s-au umflat mâinile ca pâinea și s-au înnegrit ca ciocolata”. Au mai fost arestați tot atunci Ion Ionașcu, Ion Harabagiu și Toader Pricopie (toți din Paltin, care participaseră împreună la o ședință a organizației în noaptea de 22/23 iulie 1950). În seara zilei de 27 august 1950 a apărut sublocotenentul de Securitate Ciolan, care a început interogatoriul. „Pe mine [Ștefan Cosma] mai întâi mă întrebă «Ce, ai vrut să fii căpitan, banditul?» și-mi rade două perechi de palme de m-a umplut sângele la cap, unde eram rănit, și pe nas. [...] După aceea au urmat și celelalte persoane la rând și nu s-a săturat până nu ne-a bușumat pe toți”⁶.

Securitatea instalase posturi capcană în diferite locuri din Munții Vrancei. Unul din aceste posturi, format din soldați în termen îmbrăcați parțial cu haine

¹ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 204.

² Idem, fond „D”, dos. 2168, f. 328.

³ *Ibidem*, f. 329, 351; Idem, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 275-276. Cf. și mărturiile lui Ion T. Chichiur, satul Poduri 2, Grigore T. Cârlioru, satul Nereju Mic-Poduri Bâra, și Pavel I. Avram, satul Nereju Mare, comuna Nereju, județul Vrancea, 11-12 august 1997.

⁴ Mărturia lui Ion T. Chichiur, satul Poduri 2, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997.

⁵ ASRI, fond „D”, dos. 2168, f. 329.

⁶ Mărturia lui Ștefan Cosma, din comuna Paltin, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc. cit.*, p. V.

de ciobani și instalat la o stână din masivul muntos Vârful Răchiții, lângă comuna Tulnici, a fost atacat de partizani pe 4 octombrie 1950. În luptă au fost răniți caporalul Alexandru Belate și fruntașul Dumitru Ene. Cel din urmă a fugit din zonă, abandonându-și camaradul mai grav rănit, care a și murit ulterior¹. Belate avea să devină nu doar erou al trupelor de Securitate, dar și subiect de poem pentru poetul proletcultist Dan Deșliu², care mergea pe linia inaugurată în 1949 prin poemul *Lașăr de la Rusca*, în care era demonizată rezistența armată anticomunistă din Banat. De asemenea, un anume Leonard Zăicescu i-a consacrat lui Belate o povestire în care ficțiunea era combinată cu realitatea³.

Ioan Șt. Spulber, Ioan Gh. Nistor și Ioan Gh. Nichifor, toți trei din comuna Spulber, au fost capturați la 20 octombrie 1950, asupra lor găsindu-se trei arme ZB și circa 20-30 de cartușe. Nicolae Plavan, din comuna Soveja, considerat „element principal al organizației” și recrutat de Gheorghică Bălan, a fost arestat la 22 octombrie 1950⁴. Vasile Botezatu, Ioan Botezatu și Gheorghie Enache, din comuna Păulești, s-au predat la 13 noiembrie 1950. În aceeași zi a fost arestat fugarul Ionel Tafta, din comuna Negrilești⁵.

Ca urmare a primirii unor informații, în dimineața zilei de 15 noiembrie s-a format o echipă de cinci ofițeri de Securitate care s-a deplasat în zona comunei Tișița, în vecinătatea sudică a orașului Mărășești, unde au fost capturați fugarii Ioan (sau Nicolae) Botiș, Gheorghică Bălan și Ioan Roșeanu. Ei dețineau un pistol automat cu muniția aferentă și două puști militare⁶.

Fugarii din toate satele Vrancei au fost vânați fără întreruperi. Familiile lor (soții, rude) au fost ridicate și anchetate cu sălbăticie de către Securitate⁷. Alexandru Bercuci din comuna Colacu a fost trădat de un frate al său, care

¹ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 238-240; *Ibidem*, vol. 16, f. 28-43, 340-349, 391-400; *În slujba patriei socialiste...*, p. 43-44.

² Dan Deșliu, „Cuvânt despre sergentul Belate Alexandru”, în *Viața Românească*, nr. 5, mai 1956, p. 50-62; nr. 6, iunie 1956, p. 154-166.

³ Leonard Zăicescu, „Nemurire”, în ***, *Inimi de eroi*, București, Editura Militară, 1961, p. 35-65. Avem parte în această povestire de aceeași prezentare maniheistă obișnuită în epocă, de o parte securității angelici, de cealaltă „bandiții” feroși. Alexandru Belate era descris ca „tânăr și inimos. Bun cu prietenii și aprig cu dușmanii. Vesel în ceasurile de tihnă și netemător în luptă”. Partizanii – redați cu nume fictive – erau etichetați drept „bandiți”, „tâlhari”, „chiaburi”, „legionari”, „fiare”, „dușmani”, desigur, „fugiți în munți și care, de câțiva vreme, prădau și ucideau mișelește pe acei care au stat în fruntea luptei pentru întemeierea gospodăriilor agricole colective”. Ucis în luptă de către partizanii anticomuniști, Alexandru Belate a fost declarat erou al trupelor de Securitate și avansat la gradul de sergent-major post-mortem. În fosta unitate a lui Belate s-a înființat o „cameră a eroului”, în care era expus tabloul său, precum și automatul, devenite obiectele unui adevărat cult. La apelul de seară era strigat numele său, iar comandantul răspundea: „Eroul sergent-major Belate Alexandru a căzut în lupta cu dușmanul, pentru cauza măreață a poporului muncitor, pentru patrie” (*Ibidem*). Deși nu credeau în transcendent, comuniștii practicau un fel de cult al eroilor/morților, asemănător cu cel existent la legionari, la care dispăruții erau strigați nominal, cei de față răspunzând „Prezent!”.

⁴ ASRI, fond „D”, dos. 2168, f. 328.

⁵ *Ibidem*, f. 329.

⁶ *Ibidem*, *Ibidem*, dos. 7805, vol. 1, f. 98; Idem, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 299.

⁷ Mărturia lui Lucian Bercuci (fiul lui Alexandru Bercuci), din comuna Colacu, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11; mărturia lui Ion Bratu, din comuna Colacu, județul Vrancea, în *Ibidem*.

probabil nu a mai putut suporta torturile¹. În zona Năruja-Colacu-Vidra s-a evidențiat prin cruzime sublocotenentul Ciolan, șeful Securității din Năruja². Spre exemplu, pe Victor Manoliu, din Bârsești, l-a bătut la Năruja cu o rangă de fier³. Nică Mihail, din Năruja, a fost bătut și el bestial. S-a îmbolnăvit de plămâni și nu s-a mai vindecat vreodată⁴.

Metodele Securității au fost asemănătoare în toate satele din Vrancea. Metoda favorită era exercitarea presiunilor asupra familiilor celor fugiți pentru a-i determina să se predea. Așa s-a întâmplat și la Herăstrău. Ultimii care s-au prezentat de bunăvoie Securității au fost Dumitru Boștiog și Gheorghe Dragu⁵, la 2 octombrie 1950⁶. Costică T. Danțiș, din comuna Nistorești, s-a predat la 16 noiembrie 1950⁷. La 19 noiembrie 1950 au fost prinși de către Miliție fugarii Ion Caloianu și Maței Dănilă, “foști șefi de grupă în organizația lui Lupșa”⁸.

Până la 28 noiembrie 1950, în regiunea Vrancei fuseseră arestați din organizația „Vlad Țepeș II”: 87 de membri fugiți în munți și 190 membri rămași în cele 19 comune de la poalele munților⁹. Pe lângă armamentul și munițiile capturate de la partizani propriu-zisi, de la locuitorii din sate s-a ridicat o cantitate importantă de asemenea materiale, deținute fără forme legale: 304 puști diferite, 21 pistoale de buzunar, 9 pistoale-mitralieră, 2 puști-mitralieră, 2 pistoale rachetă, 2 grenade, 607 cartușe, o bandă cartușe de mitralieră¹⁰. Tot armamentul capturat de Regionala de Securitate Galați în toamna anului 1950 consta în: 421 de puști, 5 puști-mitralieră, 18 pistoale-mitralieră, 34 de pistoale de buzunar, 3 grenade și 2.124 de cartușe¹¹. Au fost descoperite și distruse în total 12 (sau 13) bordeie ale partizanilor și au fost capturate 6 depozite de alimente, fiecare dintre acestea având aproximativ 100-200 kg de alimente¹². Deși puține, Securitatea înregistrase și ea pierderi în confruntările cu partizanii vrânceni: un mort și trei răniți¹³.

¹ *Ibidem*, p. 11.

² Mărturia lui Neculai C. Bahnă, satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, 13 august 1997; mărturia lui Lucian Bercuci (fiul lui Alexandru Bercuci), din comuna Colacu, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11; mărturia Cucoanei Manoliu (soția lui Constantin Manoliu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, în *Ibidem*; mărturia lui Ștefan Cosma, din comuna Paltin, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc. cit.*, p. V.

³ Mărturia Cucoanei Manoliu (soția lui Constantin Manoliu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11.

⁴ Mărturia Ligiei Bălan, din comuna Vidra, județul Vrancea (nepoata lui Nică Mihail, din Năruja), în *Ibidem*.

⁵ Vezi și mărturia lui Gavrilă I. Vatră, din satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, în „Când s-a cutremurat catapeteasma Vrâncii...”, în *loc. cit.*, p. III.

⁶ Mărturia lui Dumitru T. Boștiog, satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, 13 august 1997.

⁷ Mărturia lui Costică T. Danțiș, comuna Nistorești, județul Vrancea, 12 august 1997.

⁸ ASRI, fond „D”, dos. 2168, f. 330.

⁹ *Ibidem*, vezi și f. 354.

¹⁰ *Ibidem*, f. 330.

¹¹ *Ibidem*, f. 355.

¹² *Ibidem*, f. 330, 354.

¹³ *Ibidem*, f. 354.

Reprimarea în Râmnicu Sărat. În noaptea de 21/22 octombrie 1950 locotenent-colonelul (deblocat) Ioan Strâmbeci (“unul din colaboratorii apropiați ai lui Lupșa”) s-a predat Serviciului Județean de Securitate Râmnicu Sărat. Avea asupra sa un pistol și cartușe¹.

Securitatea a perseverat în urmărirea partizanilor din grupul condus de Ionel Militaru și Sebastian Popescu, care stabiliseră legătura cu organizația „Vlad Țepeș II”. Din motive tactice, formațiunea râmnicenilor se împărțise în trei subgrupuri, fiecare dintre acestea fiind ulterior lichidat de grupele operative ale Securității². Mai întâi a fost distrusă gruparea compusă din Ionel Militaru (lider), Dinu Bentea și Victor Isofăchescu³. De asemenea, a fost distrus și subgrupul compus din Sebastian Popescu, din care făcea parte și soția lui și, se pare, Neagu Cucu⁴. Ultima dintre aceste formațiuni era formată din frații Grigore, Constantin și Ioan Cucu, și a fost anihilată la 1 noiembrie 1950⁵. În total, în timpul acțiunilor care au dus la distrugerea grupului au fost arestați opt partizani, iar trei au fost împușcați⁶.

Reprimarea la Tecuci. Căpitanul de aviație Ioan Popescu, agent al Securității, care domiciliu în Tecuci, a fost vizitat la începutul lunii august 1950 de un personaj necunoscut (s-a crezut inițial că era vorba de Gheorghică Bălan), acesta cerându-i să se deplaseze la București și să ia legătura cu preotul Anania, călugăr arhieru și secretar al Patriarhiei. Popescu și Anania se cunoșteau din liceu, ceea ce ușura stabilirea legăturii. Într-adevăr, Popescu s-a dus în capitală și s-a întâlnit cu Anania, dar acesta din urmă „a declarat că în situația actuală nu poate să se amestece în asemenea chestiuni”⁷. Soții Emanoil și Maria Cosor, din Tecuci, membri ai organizației „Vlad Țepeș” II, au fost arestați la 9 august 1950. Însuși locotenent-colonelul Mauriciu Strul a considerat acțiunea „o greșeală grosolană” din partea sa, mai ales că membrii organizației menținuseră legăturile cu agentul Securității, Ioan Popescu, și după 23 iulie 1950⁸.

Reprimarea în Trei Scaune. Și în județul Trei Scaune unde existau nuclee ale organizației „Vlad Țepeș II” s-a trecut în vara anului 1950 la lichidarea fugarilor în munți și a membrilor organizației rămași în sate. Au fost reținuți: Ion Negut (Neguț), Dumitru Onu, Alexe Ticușan, din comuna Zăbrătau; Virgil Neagoe, Gheorghe Zarnescu (sau Zărnescu), Petre Kelemen și Gheorghe Kelemen, din comuna Crasna; Nicolae Stroe și Gheorghe Harabulea, din comuna Sita Buzăului, precum și un număr neprecizat de persoane în frunte cu Gheorghe

¹ *Ibidem*, f. 328; *Ibidem*, dos. 7805, vol. 1, f. 112; *Idem*, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 250.

² *Idem*, fond „D”, dos. 2168, f. 331.

³ *Ibidem*, f. 10; vezi și f. 241. În august 1951, într-un tabel al Securității, din grupul „Militaru Ionel” mai apărea doar un fugar izolat (*Ibidem*, f. 241).

⁴ *Ibidem*, f. 10; vezi și f. 241.

⁵ *Ibidem*, f. 331; vezi și f. 10.

⁶ *Ibidem*, f. 331. S-au capturat opt arme diferite, un pistol-mitralieră și un pistol de buzunar, toate cu muniția aferentă. A fost descoperit și un bordei al grupului, în care se găseau aproximativ 200 kg de alimente (*Ibidem*).

⁷ *Idem*, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 95.

⁸ *Ibidem*, f. 94.

Lazăr, din comuna Zăbala. La domiciliile acestora nu s-a găsit armament în timpul perchezițiilor¹

Nedumerirea Securității

După 23/24 iulie 1950, Securitatea a fost surprinsă de amploarea pe care o avusese organizația „Vlad Țepeș II”, de numărul mare de comune unde existau nuclee, precum și de numărul aparent neverosimil de oameni incluși. Totuși, Serviciul județean de Securitate Putna avusese primele semnalări în legătură cu existența organizației „Vlad Țepeș II” încă din februarie 1950. După aceea au fost obținute și alte date de la diverși informatori. La 20 iunie 1950, Securitatea Putna a înștiințat Direcția Generală a Securității despre existența organizației, centrala dispunând urmărirea în continuare. Serviciul Putna a reușit infiltrarea unui informator în nucleul din comuna Nereju, care a furnizat diverse date despre planurile anticomuniștilor vrânceni. Din informații „de suprafață” – din județele Putna și Tecuci – s-a aflat și despre pregătirea organizației pentru a trece la acțiune în toată Vrancea în noaptea de 23/24 iulie 1950. Aceste informații au fost „exploatate numai în parte” de către Securitate, neluându-se nici o măsură preventivă².

Anchete, procese, sentințe, condamnări

Un fost partizan din Bârsești, ajuns în mâinile Securității în toamna anului 1950, a dezvăluit tratamentul de care aveau parte captivii la penitenciarul din Galați: „Cercetările și ancheta au decurs astfel: noaptea eram duși la Securitate, în dube înfundate, și depuși în celule strâmte, câte doi-trei. După o oră venea un ofițer de Securitate și ne lua câte unul, punându-ne ochelari cu sticlă mată. În camera de anchetă îți scoteau ochelarii și te orbeau cu o lumină puternică pentru a te obosi și mai mult. Fumătorilor le dădeau țigări tari și se amețeau rău de tot. Deținuții spuneau tot ce știau, dar anchetatorii scoteau fițuici din sertar, obligându-te să spui ce voiau ei. Dacă nu spuneai așa, începeau bătăi groaznice cu bastoane de cauciuc, Când oboseau primii tortionari, veneau alții, și mai voinici, ne legau de mâini și de picioare – ne puneau și o rangă între picioare – și ne loveau peste părțile dureroase, peste fluierile picioarelor. De la anchetă eram introduși în alte celule”³. Nu numai că anchetele au fost îndelungate și deosebit de dure – un timp de neuitat pentru cei care au îndurat calvarul lor –, dar ele au fost utilizate și pentru a obține mărturisiri care să permită Securității condamnarea celor arestați. Ion Bratu, din comuna Colacu, a fost purtat prin anchete timp de un an și două luni. „Cu declarații dictate. Cu... multe. Nici nu pot să povestesc tot. Era greu să reziste cineva la torturi”⁴. Aflată în

¹ Idem, fond „D”, dos. 2168, f. 350.

² Idem, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 63-64, 86-87.

³ Mărturia lui Nică Ursescu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9.

⁴ Mărturia lui Ion Bratu, din comuna Colacu, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11.

penitenciarul din Galați, Elena Mihail, din Nereju, a născut o fetiță, pe care însă poliția politică i-a luat-o ulterior¹.

Direcția Generală a Securității a urmărit cu atenție reprimarea, arestarea, anchetarea și trimiterea în instanță a membrilor organizației „Vlad Țepeș II”. Centrala Securității a transmis Regionalei Stalin (probabil și Regionalei Galați) la 1 decembrie 1950: “dacă ați terminat ancheta, puteți întocmi loturile, înaintând dosarele la DGSP, pentru a primi aprobare de trimitere în justiție”. Regionala de Securitate Stalin a primit dispoziție ca Victor Lupșa și Gheorghe Cornelia, încă neprinși, să fie judecați în contumacie, ei urmând să fie incluși în loturile constituite în Vrancea, unde activitatea lor fusese mult mai importantă².

În decembrie 1950, Securitatea a luat în considerare posibilitatea organizării unui proces public la Focșani, cu implicarea unui lot de 8-12 (sau 21) persoane. Alegerea inculpaților pentru includerea în acest lot urma să se facă atent: în majoritate chiaburi, burghezi, cu acuzații grave. De asemenea, martorii acuzării aveau să fie atent selecționați³. Din motive pe care nu le cunoaștem, în ianuarie 1951 s-a renunțat la ideea organizării unui proces public⁴.

Organizația „Vlad Țepeș II” a implicat un număr mare de oameni în perioada în care a fost activă⁵. De asemenea, numărul persoanelor trimise în fața instanțelor și condamnate a fost impresionat. Au fost nu mai puțin de 18 loturi, cuprinzând în total 308 persoane, judecate de Tribunalul Militar Galați (pe raza Regionalei de Securitate Galați), în cea mai mare parte, și de Tribunalul Militar Stalin [Brașov] (pe raza Regionalei de Securitate Stalin). S-au pronunțat câteva condamnări la moarte, dar cele mai multe au constat în lungi termene de detenție, perioadele de privare de libertate ale acestor oameni ajungând, cumulate, la mii de ani. Redăm în continuare nr. lotului, al sentinței, al celor care au fost condamnați, capul de lot, nivelele maxim și minim al pedepselor, iar în note de subsol vom trece numele inculpaților și condamnările punctuale.

Prin sentința nr. 666/6 iulie 1951, Tribunalul Militar Orașul Stalin a condamnat *lotul 1 din comuna Zagon ș.a., județul Trei Scaune (azi Covasna),* format din 24 de persoane, în frunte cu Gheorghe Cornelia zis Szarvaș, în contumacie. Pedepsele s-au situat între 25 de ani muncă silnică și 11 luni închisoare corecțională⁶. *Lotul 2 din comuna Zagon ș.a., județul Trei Scaune, a*

¹ Mărturia Cucoanei Manoliu (soția lui Constantin Manoliu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, în *Ibidem*; mărturia lui Ion T. Chichiur, satul Poduri 2, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997.

² ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 327.

³ *Ibidem*, f. 345, 352-357.

⁴ *Ibidem*, vol. 16, f. 13, 15.

⁵ Dosarul penal al organizației „Vlad Țepeș II” numără nu mai puțin de 25 de volume (*Ibidem*, vol. 1-25).

⁶ Gheorghe Cornelia zis Szarvaș, în lipsă, la 25 de ani muncă silnică (în continuare: m.s.), 10 ani degradare civică (în continuare: d.c.) și 15.000 de lei cheltuieli de judecată (în continuare: c.j.); Ioan Pătrunjel, 12 ani închisoare corecțională (în continuare: i.c.), 40.000 de lei amendă, 3 ani interdicție corecțională (în continuare: i.c.) și 5.000 de lei c.j.; Nicolae Bota și Constantin Alexoia, câte 10 ani i.c., 3 ani i.c., 40.000 de lei amendă și 5.000 de lei c.j.; Ioan Cornelia zis Bitu zis Szarvaș, 8 ani i.c., 3 ani i.c., 30.000 de lei amendă și 5.000 de lei c.j.; Dumitru Jurubiță, 6 ani i.c., 15.000 de lei amendă, 4 ani i.c. și 5.000 de lei c.j.; Dobre Constantinescu, 5 ani i.c., 10.000 de lei amendă, 3 ani i.c. și 4.000 de lei c.j.; Gheorghe Adam

cuprins 23 de persoane, judecate tot de Tribunalul Militar Orașul Stalin, prin sentința nr. 672/6 iulie 1951 prevăzându-se pedepse cuprinse între 10 ani închisoare corecțională și 11 luni închisoare corecțională¹.

Sentința nr. 694/25 iunie 1951 a Tribunalului Militar Galați privea *lotul 1-Soveja*, cu 7 persoane, pedepsele oscilând între moarte (Victor Lupșa, în contumacie, și Gheorghită Bălan) și 15 ani muncă silnică². Tribunalul Militar Galați a decis prin sentința nr. 703/7 iulie 1951 condamnarea *lotului 2-Soveja*, cuprinzând 13 persoane, iar pedepsele s-au situat între 25 de ani muncă silnică și 1 an închisoare corecțională³. *Lotul 3-Soveja* a inclus 19 oameni din diverse localități, nu doar din comuna amintită, condamnate prin sentința nr. 702/7 iulie 1951 a Tribunalului Militar Galați la pedepse variind între 25 de ani muncă

zis Linguraru și Ioan Șelaru, câte 5 ani î.c., 5.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 4.000 de lei c.j.; Dumitru Terzea, 4 ani î.c., 5.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 4.000 de lei c.j.; Paraschiva Cornelia, 3 ani î.c., 10.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 2.000 de lei c.j.; Nicolae Lupșa și Gheorghe Lupșa, câte 3 ani î.c., 5.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 2.000 de lei c.j.; Ioan Sorescu, 2 ani î.c., 5.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 4.000 de lei c.j.; Nicolae Hagi, 1 an î.c., 2.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 1.000 de lei c.j.; Ioan Barla zis Pește, 2 ani î.c., 2.000 de lei amendă, 1 an î.c. și 1.000 de lei c.j.; Teodor Arghir și Gheorghe Șerban zis Potaraș, câte 1 an î.c., 2.000 de lei amendă și 1.000 de lei c.j.; Dumitru Furtună zis Pogarta, Nicolae Popescu, Elisabeta Lupșa și Ioan Cârstea, câte 1 an î.c. și 1.000 de lei c.j.; Nicolae Neaguș și Maria Lupșa, câte 11 luni î.c. și 1.000 de lei c.j. (*Ibidem*, f. 344-246).

¹ Gheorghe Kelemen și Teodor Harabulă, câte 10 ani î.c., 40.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 5.000 de lei c.j. fiecare; Nicolae Stroe și Virgil Neogoe zis Gică, câte 8 ani î.c., 30.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 4.000 de lei c.j. fiecare; Dumitru Onu zis Gică, 4 ani î.c., 10.000 de lei amendă, 4 ani î.c. și 3.000 de lei c.j.; Eugen Rusu zis Gică, 6 ani î.c., 15.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 3.000 de lei c.j.; Maria Lupșa, 4 ani î.c., 20.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 5.000 de lei c.j.; Alexandru Ticușan zis Luță, 4 ani î.c., 5.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 2.000 de lei c.j.; Gheorghe Terzea zis Ghiță, 3 ani î.c., 10.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 2.000 de lei c.j.; Nicolae Suci, 3 ani î.c., 8.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 2.000 de lei c.j.; Andrei Banciu, 3 ani î.c., 5.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 1.500 de lei c.j.; Gheorghe Olaru, 3 ani î.c., 5.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 1.000 de lei c.j.; Ioan Luca zis Ionică, 3 ani î.c., 5.000 de lei amendă și 1.000 de lei c.j.; Nicolae Stoinescu, 2 ani î.c., 5.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 1.000 de lei c.j.; Silvestru Neogoe și Gheorghe Tudorache, câte 1 an î.c., 2.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 1.000 de lei c.j. fiecare; Ioan Stroe, 1,6 ani î.c., 2.000 de lei amendă, 3 ani î.c. și 1.000 de lei c.j.; Gheorghe Balcu zis Balcuș, Ioan Pura, Nicolae Munteanu zis Culutra, Gheorghe Neogoe și Constantin Bocanu zis Costică, câte 1 an î.c. și 1.000 de lei c.j. fiecare; Nicolae Constantin zis Barcu, 11 luni î.c. și 1.000 de lei c.j. (*Ibidem*, f. 247-249).

² Victor Lupșa, la moarte în lipsă și confiscarea averii; Gheorghită Bălan, la moarte și confiscarea averii; Ioan S. Rășcanu, muncă silnică pe viață, 5.000 de lei c.j.; Ioan I. Brânzaru, 25 de ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii, 20.000 de lei c.j.; Gheorghe Brânzaru, 18 ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii, 2.000 de lei c.j.; Ioan S. Botiș, 15 ani m.s., 10 ani d.c., 5.000 de lei c.j. (*Ibidem*, f. 237).

³ Ioan Mic Brânzaru, 25 de ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii și 10.000 de lei c.j.; Ioan Popa, 18 ani m.s., 10 ani d.c., 2.000 de lei c.j.; Simion I. Singurelu, 15 ani m.s., 5 ani d.c., 5.000 de lei c.j.; Ioan I. Singurelu, 15 ani temniță grea (în continuare: t.g.), 5 ani d.c. și 10.000 de lei c.j.; Gheorghe N. Popa, 10 ani î.c., 3 ani î.c., 5.000 de lei amendă, 2.000 de lei c.j.; Nicolae Gh. Plavan, 8 ani î.c., 3 ani î.c., 5.000 de lei amendă, 2.000 de lei c.j.; Ioana T. Brânzaru, 8 ani î.c., 3 ani î.c. și 4.000 de lei amendă; Constantin R. Popa, 7 ani î.c., 3 ani î.c., 4.000 de lei amendă, 1.000 de lei c.j.; Marin I. Popa (sau Marin R. Popa), 3 ani î.c. și 1 an î.c.; Costică R. Mustață, 2 ani î.c., 2 ani î.c., 2.000 de lei amendă și 1.000 de lei c.j.; Ioan M. Jinca (sau Jinga), 2 ani î.c. și 2.000 de lei c.j.; Emanoil I. Arghir, 1,6 ani î.c. și 2.000 de lei c.j.; Gheorghe M. Vita, 1 an î.c. și 2.000 de lei c.j. (*Ibidem*, f. 186 (f.v.)-187, 237-238).

silnică și 1 an închisoare corecțională¹. Sentința nr. 704/9 iulie 1951 a Tribunalului Militar Galați privea *lotul Râmnicu Sărat*, cu 20 de persoane, toate din raionul Râmnicu Sărat, în care s-au acordat condamnări de la 25 de ani muncă silnică și până la 1 an închisoare corecțională². *Lotul 1-Bârsești*, cu 19 persoane, a fost condamnat prin sentința nr. 725/18 iulie 1951 a Tribunalului Militar Galați, acordându-se mai multe pedepse capitale (Constantin și Victor Manoliu, tată și fiu, și Vasile V. Cojocaru), cele mai mici pedepse fiind de 8 ani închisoare corecțională³. Tribunalul Militar Galați a condamnat prin sentința nr.

¹ Emanoil Cosor, din Tecuci, 25 de ani m.s., 10 ani d.c. și 10.000 de lei c.j.; Dumitru Șt. Marola, din comuna Mărășești, 20 de ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii și 10.000 de lei c.j.; Nicolae I. Cosor, din comuna Mărășești, 20 de ani m.s., 10 ani d.c. și 10.000 de lei c.j.; Ioan N. Bunghez, din comuna Soveja, 15 ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii și 10.000 de lei c.j.; Gheorghe Gh. Rusu, din comuna Făurei-Putna, 15 ani m.s., 10 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Gheorghe P. Puică, din comuna Soveja, 12 ani t.g., 10 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Ion Gh. N.R. Ghimpu și Nicolae Măndru, din comuna Soveja, câte 10 ani t.g., 10 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Petre Foçșăneanu, din comuna Nistorești, 10 ani i.c., 3 ani i.c., 20.000 de lei amendă și 5.000 de lei c.j.; Ioan Munteanu zis Nicușor, din Foçșani, 2 ani i.c. și 20.000 de lei c.j.; Maria (sau Marinica) Cosor, din Tecuci, 2 ani i.c. și 8.000 de lei c.j.; Nicolae I. Popa și Grigore Singurelu, câte 2 ani i.c. și 5.000 de lei c.j.; Maria Hanta, 2 ani i.c. și 4.000 de lei c.j.; Nicolae Gh. Bălan, din comuna Soveja, 2 ani i.c. și 20.000 de lei c.j.; Costică Gh. Sărățeanu, din comuna Soveja, și Eftimie Dănăilă, din comuna Câmpuri, câte 2 ani i.c. și 2.000 de lei c.j.; Costică Gh. Rusu, din comuna Făurei-Putna, 2 ani i.c. și 1.000 de lei c.j.; Costică Gh. Popa, din comuna Soveja, 1 an i.c. și 2.000 de lei amendă (*Ibidem*, f. 188 (f.v.)-189, 238).

² Victor Isofăchescu, din comuna Bordești, 25 de ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii, 10.000 de lei amendă corecțională (în continuare: a.c.) și 3.000 de lei c.j.; Dinu Bentea, din satul Motnău, comuna Dumitrești, 20 de ani m.s., 10 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Sebastian Popescu, din satul Lăstuni, comuna Poenița, 20 de ani m.s., 10 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Paraschiv Cucu, din satul Motnău, comuna Dumitrești, 18 ani t.g., 10 ani d.c., confiscarea averii și 20.000 de lei c.j.; Ioan Cucu, din satul Lăstuni, comuna Poenița, și Enache Cristogel, din satul Cătăuți, comuna Chiojdeni, câte 18 ani m.s., 10 ani d.c. și 20.000 de lei c.j.; Ioan Bucureșteanu, din comuna Dumitrești, 18 ani m.s., 10 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Gheorghe P. Stoian, din comuna Neculele, și Toader Mănoiu, din comuna Bișoca, câte 15 ani m.s., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Șerban Trestian, din comuna Neculele, 15 ani m.s., 5 ani d.c. și 8.000 de lei c.j.; Costache Cucu, din satul Lăstuni, comuna Poenița, 15 ani m.s., 10 ani d.c., 10.000 de lei a.c., confiscarea averii și 10.000 de lei c.j.; Costică Militaru, din satul Motnău, comuna Dumitrești, 15 ani m.s., 5 ani d.c., confiscarea averii și 5.000 de lei c.j.; Stan Laptuca, din satul Motnău, comuna Dumitrești, 12 ani t.g., 5 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Radu Cucu, din satul Lăstuni, comuna Poenița, 10 ani i.c., 3 ani i.c., 4.000 de lei a.c. și 5.000 de lei c.j.; Gheorghe Jugănar, din satul Cătăuți, comuna Chiojdeni, 10 ani i.c., 3 ani i.c., 4.000 de lei a.c. și 2.000 de lei c.j.; Nicolae Roșu, din satul Tulburea, comuna Chiojdeni, 10 ani i.c., 3 ani i.c., 4.000 de lei a.c., confiscarea averii și 20.000 de lei c.j.; Ilie Dediu, din satul Cătăuți, comuna Chiojdeni, 7 ani i.c., 3 ani i.c., 4.000 de lei a.c. și 1.000 de lei c.j.; Octav Popescu, din satul Lăstuni, comuna Poenița, 3 ani i.c., 3 ani i.c., 4.000 de lei a.c. și 500 de lei c.j.; Aldea Stan zis Niță, din satul Motnău, comuna Dumitrești, 1 an i.c. și 500 de lei c.j.. În privința lui Ionel Militaru, din satul Motnău, comuna Dumitrești, cauza era disjunsă, întrucât reținutul se afla în faza cercetărilor la Regionala de Securitate Buzău (*Ibidem*, f. 190-191 (f.v.), 239-240, 275-276).

³ Constantin și Victor Manoliu, tată și fiu, la moarte, confiscarea averii și 10.000 de lei c.j.; Vasile V. Cojocaru, la moarte, confiscarea averii și 5.000 de lei c.j.; Ioan Nicoară, muncă silnică pe viață, confiscarea averii și 10.000 de lei c.j.; Gheorghe I. Lădaru, 25 de ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii și 5.000 de lei c.j.; Vasile Gh. Matei, 25 de ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii și 2.000 de lei c.j.; Ioan S. Botezatu, 25 de ani m.s., 10 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Simion Cojocaru, 25 de ani m.s., 10 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Nicolae Gh. Burlui, 22 de ani m.s., 10 ani d.c. și 10.000 de lei c.j.; Alexandru I. Burlui și Vasile D. Cojocaru, câte 20 de ani m.s., 10 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Dumitru Botez, 18 ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea

732/20 iulie 1951 *lotul 2-Bârsești*, cu 19 persoane, pedepsele situându-se între 20 de ani muncă silnică și 1 an închisoare corecțională; s-a înregistrat și un caz de achitare¹. *Lotul Herăstrău* – 23 de persoane – a fost condamnat prin sentința nr. 755/1 august 1951 a Tribunalului Militar Galați, pedepsele fiind de la 25 de ani muncă silnică până la 6 luni închisoare corecțională; trei inculpați au fost achitați². Sentința nr. 819/12 septembrie 1951 a Tribunalului Militar Galați privea *lotul Spinești*, 15 persoane, în care s-au pronunțat condamnări de la 20 de ani muncă silnică până la 1 an închisoare corecțională; doi inculpați au fost achitați³. *Lotul Spulber* – 17 persoane – a fost condamnat prin sentința nr.

averii și 20.000 de lei c.j.; Costică I.R. Popa și Macovei I. Mortu, câte 15 ani m.s., 10 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Costică N. Popa, 15 ani m.s., 10 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Ioan V. Cojocaru, 15 ani m.s., 10 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Constantin I.R. Popa, 10 ani i.c., 4.000 de lei amendă, 3 ani interdicție și 1.000 de lei c.j.; Vasile Roșca, 8 ani i.c., 5 ani d.c., confiscarea averii și 5.000 de lei c.j.; Ion Burlui, 8 ani i.c., 5 ani d.c., confiscarea averii și 20.000 de lei c.j. (*Ibidem*, f. 240-241; mărturia lui Macovei I. Mortu, comuna Bârsești, județul Vrancea, 14 august 1997; și în „În 1948 ne-au luat muntele...»”, I, p. 43; mărturiile lui Gheorghe I. Lădaru și Nicolae Gh. Burlui, comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; și în „În 1948 ne-au luat muntele...»”, II, în *loc. cit.*, p. 103-104; mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în *Ibidem*, I, p. 41.

¹ Ioan V. Neagu zis Căluianu, 20 de ani m.s., 10 ani d.c. și 3.000 de lei c.j.; Simion T. Lădaru, în contumacie, 18 ani m.s., 10 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Teodor Ignat, 16 ani m.s., 10 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Gheorghe I. Mortu și Ioan Țandără, 15 ani m.s., 10 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Vasile I. Roșca, 12 ani t.g., 5 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Ioan S. Holban, 10 ani i.c., 5 ani d.c. și 3.000 de lei c.j.; Emil [Milică] Enache, 10 ani i.c., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Vasile I. Lădaru, 7 ani i.c., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Ioan T.V. Neagu, 5 ani i.c., 3 ani i.c., 10.000 de lei amendă, confiscarea averii și 3.000 de lei c.j.; Aurel D. Botez, în contumacie, 5 ani i.c., 3 ani i.c., 5.000 de lei amendă și 3.000 de lei c.j.; Ioan R. Popa, 3 ani i.c., 1 an i.c., 4.000 de lei amendă și 1.000 de lei c.j.; Gică Botez, în contumacie, 2 ani i.c. și 3.000 de lei amendă; Vasile M. Cojocaru, 1 an i.c. și 3.000 de lei c.j.; Cornelia Manoliu, 1,6 ani i.c. și 1.000 de lei c.j.; Nicu Ursescu, 1 an i.c. și 2.000 de lei c.j.; Ioan Mortu și Maria I. Mircea, câte 1 an i.c. și 1.000 de lei c.j.; Costică Manoliu a fost achitat (ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 16, f. 241-242. Cf. și mărturia lui Emil [Milică] I. Enache, comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; și în „În 1948 ne-au luat muntele...»”, II, p. 102.

² Dumitru Boștiog, 25 de ani m.s., 10 ani d.c. și 10.000 de lei c.j.; Ioan Caloianu, 20 de ani m.s., 10 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Grigore Bălănuță, 18 ani m.s., 10 ani d.c. și 10.000 de lei c.j.; Neculai Bahnă și Alexandru Sava, 15 ani m.s., 10 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Toader Bălănuță, 10 ani i.c., 3 ani i.c. și 4.000 de lei c.j.; Toader Bahnă, 8 ani i.c., 3 ani i.c. și 5.000 de lei c.j.; Mihai Marcu, 8 ani i.c., 3 ani i.c. și 1.000 de lei c.j.; Macovei Ciută, 8 ani i.c. și 8.000 de lei c.j.; Toader Colț, 7 ani i.c., 3 ani i.c. și 5.000 de lei c.j.; Gheorghe Dragu, 5 ani i.c., 3 ani i.c. și 500 de lei c.j.; Grigore Labeș, 2 ani i.c. și 1.000 de lei c.j.; Grigore Vatră, 1,6 ani i.c. și 3.000 de lei c.j.; Grigore Botezatu, 1 an i.c. și 2.000 de lei c.j.; Ivan Hușcă, 1 an i.c. și 1.000 de lei c.j.; Ioan Găină, 10 luni i.c. și 5.000 de lei c.j.; Ioan Soare, 10 luni i.c.; Gheorghe Botezatu, 8 luni i.c.; Simion Ursu, 6 luni i.c. și 1.000 de lei c.j.; Maftai Botezatu, 6 luni i.c.. Apostol Tardea, Dumitru Rusu și Ioan Ciută au fost achitați (ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 16, f. 286-287. Cf. și mărturiile lui Dumitru T. Boștiog, Grigore I. Bălănuță, Neculai C. Bahnă și Toader C. Bahnă, satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, 13-14 august 1997.

³ Maftai Dănilă, 20 de ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii și 5.000 de lei c.j.; Ioan C. Soare și Ștefan S. Grigoriu, 15 ani m.s., 10 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Teodor Danțeș, 12 ani t.g., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Constantin Gavrileanu, 10 ani i.c., 5 ani d.c. și 500 de lei c.j.; Vasile I. Leuștean și Elena Danțeș, 10 ani i.c., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Ioan I. Macovei, 8 ani i.c., 5 ani d.c. și 3.000 de lei c.j.; Ștefan M. Iacob, 5 ani i.c., 5 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Constantin Leuștean, 3 ani i.c., 3 ani i.c., 4.000 de lei a.c. și 1.000 de lei c.j.; Iosiv Sever, 2 ani i.c. și 1.000 de lei c.j.; Nicolae I. Gheorghită, 2 ani i.c. și 500 de lei c.j.; Constantin V. Bahnă, 1

826/19 septembrie 1951 a Tribunalului Militar Galați, pedepsele variind între 16 ani muncă silnică și 1 an închisoare corecțională¹. Sentința nr. 837/25 septembrie 1951 a Tribunalului Militar Galați privea *lotul Paltin* – 9 persoane –, în care s-au pronunțat pedepse mergând de la 13 ani muncă silnică și până la 1 an închisoare corecțională; un inculpat a fost achitat². Tribunalul Militar Galați a condamnat *lotul Păulești* – 13 persoane – prin sentința nr. 888/17 octombrie 1951, pedepsele mergând de la 16 ani temniță grea până la 10 luni închisoare corecțională³. *Lotul* cuprinzând inculpați – 20 la număr – din comunele *Nistorești, Colacu, Valea Sării și Năruja* a fost condamnat prin sentința nr. 903/24 octombrie 1951 a Tribunalului Militar Galați, pedepsele oscilând între 18 ani muncă silnică și 1 an închisoare corecțională; o persoană a fost achitată⁴. *Lotul*

an î.c. și 1.000 de lei c.j.. Vasile C.I. Leuștean și Constantin Șt. Radu au fost achitați (ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 16, f. 304-305).

¹ Constantin Chiriac, 16 ani m.s., 10 ani d.c. și 3.000 de lei c.j.; Ioan M. Andrei, 13 ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii și 10.000 de lei c.j.; Ion Șt. Măciucă, 12 ani t.g., 10 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Cosma R. Marin, 10 ani t.g., 10 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Vasile T. Crețu zis Chiriac, 6 ani î.c., 5 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Ioan Șt. Spulber, Ioan Gh. Nistor zis Andrei și Vlad A. Chiriac, 6 ani î.c., 5 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Ghiță A. Chiriac și Constantin I. Neagu, 6 ani î.c., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Radu T. Spulber și Stan A. Măciucă, 5 ani î.c., 5 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Anton A. Chiriac și Vasile I. Spulber, 5 ani î.c., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Ioan I. Nichifor, 3 ani î.c. și 1.000 de lei c.j.; Toader Gh. Chiciorea, 2 ani î.c. și 1.000 de lei c.j.; Nicolae C. Sima, 1 an î.c. și 500 de lei c.j. (*Ibidem*, f. 303, 306-305).

² Stoica I.T. Cosma, 13 ani m.s., 10 ani d.c. și 3.000 de lei c.j.; Constantin I.T. Cosma, 9 ani t.g., 5 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Ioan Ionașcu, 7 ani t.g., 5 ani d.c. și 500 de lei c.j.; Nicolae Stoica, 5 ani î.c., 5 ani d.c. și 3.000 de lei c.j.; Ioan Olaru, 5 ani î.c., 5 ani d.c. și 500 de lei c.j.; Ioan Șt. Harabagiu, 4 ani î.c., 3 ani d.c. și 4.000 de lei c.j.; Sima Șt. Tănase, 4 ani î.c., 3 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Radu T. Nichifor, 1 an î.c. și 500 de lei c.j.. Iordache C. Harabagiu a fost achitat (*Ibidem*, f. 309-310).

³ Simion Baraghin, 16 ani t.g., 10 ani d.c., confiscarea averii și 10.000 de lei c.j.; Ioan Cherciu, 8 ani m.s., 5 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Nicolae Bulgaru, 4 ani î.c., 4 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Ioan Harnea, 3 ani î.c., 4.000 de lei amendă, 3 ani interdicție și 3.000 de lei c.j.; Gheorghe Diaconu, 3 ani î.c., 3 ani d.c. și 10.000 de lei c.j.; Vasile Teodorescu, 2 ani î.c. și 8.000 de lei c.j.; Ioan Tutoi, 3 ani î.c., 3 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Vasile Harnea, 1 an î.c. și 1.000 de lei c.j.; Ștefan Buture, 3 ani î.c., 3 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Ștefanache Haliciu, 3 ani î.c., 3 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Toma Melu, 1,6 ani î.c. și 3.000 de lei c.j.; Toader Cristea, 1 an î.c. și 2.000 de lei c.j.; Nicolae Diaconu, 10 luni î.c. și 1.000 de lei c.j. (*Ibidem*, f. 312-313, 315).

⁴ Ștefan Jecheanu, 18 ani m.s., 10 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Ghiță Ocheanu, 16 ani m.s., 10 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Costică T. Danțiș, 15 ani m.s., 10 ani d.c., “confiscarea morții și cazanului de țuică” și 10.000 de lei c.j.; Alexandru I. Bercuci, 15 ani m.s. și 1.000 de lei c.j., “confiscarea mașinii de dărăcit și de tricotaj și atelierul mecanic”, precum și 5.000 de lei c.j.; Ioan T. Bratu și Oprea I. Roșca, câte 12 ani m.s., 10 ani d.c. și 3.000 de lei c.j.; Apostol C. Coroiu, 12 ani m.s., 10 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Luca M. Bratu, 10 ani î.c., 8 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Vasilache I. Cristian, 7 ani î.c., 3 ani d.c. și 3.000 de lei c.j.; Apostol Zăhăroiu și Nicolae I. Nistoroiu, 6 ani î.c., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Costică C. Bercaru, 6 ani î.c., 5 ani d.c. și 500 de lei c.j.; Apostol Șt. Oancea, 5 ani î.c., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Gheorghe Macovei, 2 ani î.c., 1 an interdicție și 1.000 de lei c.j.; Nicolae I. Dalica, 2 ani î.c. și 1.000 de lei c.j.; Vasile M. Agafiței, 1,6 ani î.c. și 1.000 de lei c.j.; Pompiliu C. Manoliu, 1,2 ani î.c. și 1.000 de lei c.j.; Nicolae I. Bercuci și Dumitru Manoilă, 1 an î.c. și 1.000 de lei c.j.. Emil Găină a fost achitat (*Ibidem*, f. 316-318; mărturia lui Costică T. Danțiș, comuna Nistorești, județul Vrancea, 12 august 1997. Confiscarea averii celor condamnați însemna de fapt risipirea bunurilor adunate în sate cu trudă și bună rânduială. Cazul lui Alexandru Bercuci este mult mai complex decât lasă a se înțelege o sentință judecătorească. Fiul său își amintea: „Ne-au confiscat mașina de dărăcit lână, pe cea de tricotaj, atelierul de tâmplărie și de mecanică. Toate erau făcute de el.

în care au fost reuniți 17 inculpați din comunele *Vidra, Tichiriș, Andreeașu și Tulnici* a fost condamnat prin sentința nr. 913/31 octombrie 1951 a Tribunalului Militar Galați, la pedepse mergând de la 15 ani muncă silnică și până la 1 an închisoare corecțională; o persoană a fost achitată¹. Sentința nr. 926/7 noiembrie 1951 a Tribunalului Militar Galați privea *lotul 1-Nereju* – 15 persoane –, în care s-au acordat pedepse de la 25 de ani muncă silnică și până la 3 ani închisoare corecțională². *Lotul 2-Nereju* – cu 18 persoane – a fost judecat prin sentința nr. 935/15 noiembrie 1951 a Tribunalului Militar Galați, înregistrându-se o condamnare la moarte (Ion Strâmbei), celelalte pedepse situându-se între 25 de ani muncă silnică și 1 an închisoare corecțională; o persoană (Elena R. Mihail) a fost achitată³. Cel de-al 3-lea lot de la *Nereju* – 17 persoane – a fost condamnat prin sentința nr. 949/21 noiembrie 1951 a Tribunalului Militar

Până și camionul. Tata n-avea școală, învățase meserie singur, dar, dacă-i dădeai metal și scule îți făcea orice, și pușcă. De asta-i zicea lumea în sat «Neamțu», iar nouă ni se zice «ai lui Neamțu» (mărturia lui Lucian Bercuci – fiul lui Alexandru Bercuci –, din comuna Colacu, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11).

¹ Toader Bușilă, 15 ani m.s., 10 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Vasile Chilian, 12 ani i.c., 10 ani d.c., confiscarea averii și 20.000 de lei c.j.; Petre Jitea și Grigore Pepene, câte 10 ani i.c., 10 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Nicolae Țarlungă, 7 ani i.c., 5 ani d.c., confiscarea averii și 2.000 de lei c.j.; Gheorghe T. Chilian, 5 ani i.c., 5 ani d.c. și 10.000 de lei c.j.; Ion Murguleț zis Constantin, 3 ani i.c., 3 ani d.c. și 500 de lei c.j.; Ioan P. Nicoară, 3 ani i.c., 3 ani interdicție, 4.000 de lei a.c., confiscarea averii și 5.000 de lei c.j.; Ștefan Pantazică, 2 ani i.c., confiscarea averii și 30.000 de lei c.j.; Toma Chilian și Ioan Baci, câte 2 ani i.c., confiscarea averii și 10.000 de lei c.j.; Ioan Nastase, 2 ani i.c. și 500 de lei c.j.; Constantin Epure, 1,6 ani i.c. și 5.000 de lei c.j.; Ioan Manea, 1 an i.c. și 2.000 de lei c.j.; Constantin Pintilie și Gheorghe Pintilie, câte 1 an i.c. și 500 de lei c.j.. Ștefan Manea a fost achitat (ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 165-166; *Ibidem*, vol. 16, f. 320).

² Anton Macovei, 25 de ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii și 5.000 de lei c.j.; Toma Cataru, 15 ani m.s., 10 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Simion Spulber și Mihail Nica, câte 12 ani i.c., 5 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Ion C. Bratu și Radu Sârbu, câte 10 ani i.c., 5 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Toader Negru, 10 ani i.c., 5 ani d.c. și 4.000 de lei c.j.; Dumitru Dudu, 8 ani i.c., 5 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Avram I. Stoica, 6 ani i.c., 5 ani d.c. și 3.000 de lei c.j.; Anton Luca, 6 ani i.c., 5 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Toader Dudu, 6 ani i.c., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Gheorghe T. Bușilă, 5 ani i.c., 5 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Anton M. Ștefanache și Radu Bozgonete, câte 5 ani i.c., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Mitică Dănilă, 3 ani i.c. și 6.000 de lei c.j. (*Ibidem*, vol. 16, f. 319, 321-322).

³ Ion Strâmbei, la moarte și confiscarea averii; Radu Mihail, 25 de ani m.s., 10 ani d.c., 15.000 de lei c.j. și confiscarea averii; Grigore Cârlioru, 20 de ani t.g., 10 ani d.c., confiscarea averii și 30.000 de lei c.j.; Dumitru Anton, 15 ani t.g., 10 ani d.c., confiscarea averii și 30.000 de lei c.j.; Șerban Bratu, 15 ani m.s., 10 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Pavel Burlacu, 12 ani i.c., 5 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Pavel Avram, 12 ani i.c., 5 ani d.c., 10.000 de lei c.j. și confiscarea averii; Ion Chirilov (probabil corect Ion Chichiur), 10 ani i.c., 5 ani d.c., confiscarea averii și 15.000 de lei c.j.; Nistor Antonescu, 8 ani i.c. și 2.000 de lei c.j.; Toader Sârbu, 6 ani i.c., 3 ani d.c., confiscarea averii și 5.000 de lei c.j.; Nicolae Bulete, 6 ani i.c., 3 ani d.c. și 500 de lei c.j.; Pavel M. Anton, 6 ani i.c. și 1.000 de lei c.j.; Pavel Șt. Anton, 5 ani i.c., 5 ani d.c. și 500 de lei c.j.; Panait Cofarea, 5 ani i.c., 3 ani d.c. și 500 de lei c.j.; Ion I. Donie, 3 ani i.c. și 500 de lei c.j.; Zoița Asaftei, 1 an i.c. și 1.000 de lei c.j.; Șerban Cofarea, 1 an i.c. și 500 de lei c.j.. Elena R. Mihail a fost achitată (*Ibidem*, vol. 16, f. 323-324. Cf. și mărturiile lui Ion T. Chichiur, satul Poduri 2, Grigore T. Cârlioru, satul Nereju Mic-Poduri Bâra, și Pavel I. Avram, satul Nereju Mare, comuna Nereju, județul Vrancea, 11-12 august 1997).

Galați, pedepsele mergând de la 20 de ani muncă silnică și până la 1 an închisoare corecțională¹.

După judecarea ultimului lot în cazul organizației „Vlad Țepeș II”, Regionala de Securitate Galați a întocmit și înaintat Direcției Generale a Securității, la 24 noiembrie 1951, o „recapitulație numerică” în această privință. Fuseseră cercetate 270 de persoane, dintre care 6 eliberate, 3 transferate, iar 261 rămase în custodia Regionalei. Dintre acestea din urmă, 259 erau bărbați, iar 9 femei. 61 aveau vârste cuprinse între 18-30 de ani, iar 200 de la 30 de ani în sus. În privința profesiei, 212 erau agricultori, 13 muncitori industriali, 22 funcționari, 2 comprimați/deblocați și pensionari, 1 comerciant/industriaș, 3 studenți/elevi, 8 fără profesie. Pozițiile sociale erau următoarele: 30 mic burghezi, 13 muncitori, 36 chiaburi, 50 țărani mijlocași, 132 țărani săraci. Din punct de vedere etnic era vorba numai de români. În justiție fuseseră trimise 256 de persoane din 261, situația lor prezentându-se astfel: 5 condamnați la moarte, 2 condamnați pe viață, 86 primiseră între 10 și 25 de ani, 126 se aleseră cu pedepse între 1 și 10 ani, iar 27 între 1 lună și 1 an. Fuseseră achitate 10 persoane. Doi arestați decedaseră în timpul acțiunii penale, iar în unitățile de muncă se aflau două persoane².

Unii dintre arestați au fost considerați legionari, deși ei nu fuseseră niciodată membri ai Mișcării Legionare. În același timp, unii dintre foștii legionari ocupau poziții în administrația comunistă și nu au avut niciodată probleme din această cauză. În schimb au fost arestați, judecați și încarcerați membri ai PMR care avuseseră legături cu organizația „Vlad Țepeș II”. Spre exemplu, Gheorghe Pinte, secretar de partid în Colacu, a făcut ani lungi de pușcărie, împreună cu alți consăteni: Ion Bratu, Gheorghe Macovei etc.³.

Execuții, închisori, suferințe

Exceptându-l pe Victor Lupșa, neprins, condamnările la moarte au fost aduse la îndeplinire. Studentul Gheorghică Bălan, din Soveja, a fost executat cândva în cursul anului 1951⁴. Execuția lui Constantin și Victor Manoliu, tată și

¹ Iancu Bușilă, 20 de ani m.s., 10 ani d.c., confiscarea averii și 30.000 de lei c.j.; Toader Chișcoci, 20 de ani m.s., 10 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Nicolae Negru, 8 ani î.c., 5 ani d.c., confiscarea averii și 5.000 de lei c.j.; Ion Lalu și Ioan R. Tutu, câte 8 ani î.c., 5 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Constantin Șt. Vlăduță, 8 ani î.c., 5 ani d.c. și 1.000 de lei c.j.; Ion C.M. Cofarea, 7 ani î.c., 5 ani d.c. și 3.000 de lei c.j.; Dumitru Bozgonete, 6 ani î.c., 5 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Radu I. Vlăduță, 5 ani î.c., 3 ani d.c. și 5.000 de lei c.j.; Neacșu Bozgonete, 5 ani î.c., 3 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Radu Tertiu, 4 ani î.c., 3 ani d.c., confiscarea averii și 20.000 de lei c.j.; Nică Boboc, 3 ani î.c., 3 ani d.c. și 2.000 de lei c.j.; Iacob Grafu, 3 ani î.c., 3 ani d.c. și 500 de lei c.j.; Gheorghe Ș. Popa, 2 ani î.c. și 5.000 de lei c.j.; Ioan Grafu, 2 ani î.c. și 500 de lei c.j.; Macovei Șt. Bușilă, 1 an î.c. și 2.000 de lei c.j.; Tănase Chișcoci, 1 an î.c. și 500 de lei c.j. (ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 16, f. 326-328. Cf. și mărturia lui Gheorghe Șerban Popa, satul Nereju Mic-Valea Nereju Mic, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997).

² ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 16, f. 329-330.

³ Mărturia lui Lucian Bercuci (fiul lui Alexandru Bercuci), din comuna Colacu, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11.

⁴ ASRI, fond „D”, dos. 7805, vol. 1, f. 98. Vezi și Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8; Mihai Timaru, *Amintiri de la Gherla...*, p. 48 (interviu luat lui Mihai Timaru de Florentin Toma); Horia Țurcanu, *op. cit.*, p. 9.

fiu, și Vasile Cojocaru, toți trei din comuna Bârsești, s-a produs la 31 ianuarie 1952, la Galați¹. Locotenent-colonelul Ion Strâmbei a împărțit aceeași soartă la 17 august 1952².

Vrâncenii arestați pentru participare la răscoala din 1950 au umplut locațiile Gulagului românesc, fiind întâlniți la Galați, Aiud, Gherla etc.³. La minele de plumb de la Baia Sprie și Cavnic, vrâncenii i-au impresionat pe ceilalți deținuți politici prin numărul mare (o dovadă a amplitudinii pe care o luase rezistența anticomunistă în regiunea lor), dar și prin seriozitate și echilibru⁴.

Mai mulți vrânceni au decedat în timpul efectuării condamnărilor primite de la „darnica” justiție comunistă. Toader Danțes a murit la 31 decembrie 1952 “în timpul executării pedepsei”⁵. Ion Enache Nicoară, din Bârsești, a decedat la 2 iunie 1954 în penitenciarul Gherla⁶. Ion Neagu (Caloianu), Dumitru Botez, Vasile I. Roșca și Ionel Burlui, toți din Bârsești, au decedat și ei în închisoare⁷. Învățătorul Teodor Bușilă, directorul școlii primare din comuna Tulnici, fruntaș al organizației PNT din localitatea amintită, se găsea în anii '50 în penitenciarul Aiud. Era generos cu vrâncenii săi, cărora le oferea din alimentele pe care le primea ca urmare a muncii efectuate în uzina închisorii⁸. A murit în închisoare, stimat de colegii săi de suferință⁹. Și Ion Caloianu, din comuna Herăstrău, a decedat în pușcărie, cu aproximație în 1956¹⁰. Alexandru Bercuci, din comuna Colacu, a murit în 1959 la Gherla. Familiei i s-a comunicat drept cauză a decesului „insuficiența cardiacă”, deși el nu suferise de inimă¹¹.

Cei mai mulți dintre vrâncenii încarcerați au supraviețuit, traiectoriile personale reprezentând veritabile narațiuni ale vieții în cheie tragică. Costică

¹ ASRI, fond „D”, dos. 7805, vol. 1, f. 43, 49. Vezi și mărturia Cucoanei Manoliu (soția lui Constantin Manoliu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11; Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8.

² ASRI, fond „D”, dos. 7805, vol. 1, f. 112. Cf. și mărturiile lui Gheorghe Șerban Popa, satul Nereju Mic-Valea Nereju Mic, și Pavel I. Avram, satul Nereju Mare, comuna Nereju, județul Vrancea, 11-12 august 1997; Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8.

³ Ion Antohe, *op. cit.*, p. 210-211.

⁴ Gabriel Bălănescu, *op. cit.*, p. 134; Ion Pantazi, *Am trecut prin iad*, ediția II-a, Sibiu, Editura Constant, 1992, p. 92, 180, 248, 259. Între vrâncenii ajunși la Baia Sprie și Cavnic sunt cunoscuți: Ion Lădaru, Dumitru Lădaru, Ion Brânzaru, Gheorghe Brânzaru, Macovei Mortu, Ion Cojocaru, Gheorghe Cojocaru, Simion Cojocaru, Vasile Cojocaru, Radu Hurjui (?) (Gabriel Bălănescu, *op. cit.*, p. 248-249; Ion Pantazi, *op. cit.*, p. 259, 274, 286; Ion Ioanid, *Închisoarea noastră cea de toate zilele*, vol. I, 1949, 1952-1954, București, Editura Humanitas, 1999, p. 143, 174, 194).

⁵ ASRI, fond „D”, dos. 7805, vol. 1, f. 104.

⁶ *Ibidem*, f. 46. Vezi și mărturia Cucoanei Manoliu (soția lui Constantin Manoliu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11; Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8.

⁷ Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 8. Cf. și mărturia Nicolae Gh. Burlui, comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997.

⁸ Ion Antohe, *op. cit.*, p. 209-210.

⁹ Mărturia lui Neculai Gh. Lădaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, II, în *loc. cit.*, p. 104.

¹⁰ Mărturia lui Neculai C. Bahnă, satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, 13 august 1997.

¹¹ Mărturia lui Lucian Bercuci (fiul lui Alexandru Bercuci), din comuna Colacu, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11.

Manoliu, din Bârsești, unul dintre fiii lui Constantin Manoliu, a făcut un an de închisoare, fiind reținut de fapt doar în perioada anchetei. Însă autoritățile locale i-au interzis să revină în Bârsești¹. După 1989 s-a judecat cu primăria acestei comune pentru o bucată de pământ care aparținuse familiei lui și fusese confiscată în 1951². Deși fusese condamnată la doar 1,6 luni de închisoare, Cucoana Manoliu a fost închisă timp de doi ani, inclusiv la Mislea. Ulterior i s-a stabilit domiciliu obligatoriu în satul natal Gauri (astăzi Livezile). Când a revenit în Bârsești, unde-și avea casa, nu a mai găsit nimic („Aici, acasă, când m-am întors, prăpădiseră tot, tot”)³.

Emil [Milică] Enache, din Bârsești, și-a executat detenția în penitenciarele Galați, Jilava, Gherla, Aiud, Oradea, în lagărele de la Ostrov, Stoienești, Peninsula, Balta Albă, mina Baia Sprie⁴. Eliberat la 26 august 1960, când a ajuns acasă a găsit sărăcie lucie, deoarece securiștii jefuiseră tot în 1950: „părinții mei erau ca vai de capul lor, amărăți, au pierdut tot, [securiștii] le-au luat tot din casă. N-a mai rămas nic! Ei nu s-au mai refăcut./ Ei [securiștii] or intrat în casă și-or luat cu anasâna, n-or scris nicăieri c-or confiscat. Or luat tot din casă, or furat”⁵. Macovei I. Mortu, din Bârsești, a cunoscut închisorile Galați, Gherla, Caransebeș, Aiud minele de la Baia Sprie, Cavnic, coloniile Stoienești, Periprava, Grind, Luciu-Giurgeni și Strâmba⁶. A fost eliberat pe 23 iunie 1964. Își lăsase copilul acasă de o lună și l-a găsit în clasa a VII-a. În deceniile următoare a fost hăituit în permanență de autorități, fiind chemat de 2-3-4 ori pe an la Securitate, intimidat ș.a.m.d⁷. Alexandru I. Burlui, din Bârsești, a trecut pe la Galați, Voicani, Gherla, Aiud, Văcărești, mina de la Baia Sprie (unde a fost aproape strivit între două vagoane). După eliberare a avut numeroase altercații cu Securitatea și Miliția. Deoarece era „rău de gură”, plătea regulat amenzi contravenționale⁸.

Frații Ion și Simion Cojocaru, din Bârsești, împreună cu frații Ion și Gheorghe Brânzaru, din Soveja, au fost trimiși la începutul anilor '50 la mina-colonie de la Baia Sprie, apoi la cea de la Cavnic. Ei au participat la celebra evadare de la Cavnic, desfășurată la 6 iunie 1953, în care au fost implicate 14 persoane. Planul inițial viza ajungerea tuturor în Munții Vrancei, unde frații Brânzaru și Cojocaru cunoșteau locurile, mai aveau ascunzători și chiar arme. După diferite perioade au fost capturați cu toții și judecați de Tribunalul Militar

¹ Mărturia lui Costică Manoliu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...»...”, II, p. 103.

² Mărturia Cucoanei Manoliu (soția lui Constantin Manoliu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11.

³ *Ibidem.*

⁴ Mărturia lui Emil [Milică] I. Enache, comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; și în „În 1948 ne-au luat muntele...»...”, II, p. 102.

⁵ Idem, în „În 1948 ne-au luat muntele...»...”, II, p. 102. Cf. și mărturia lui din 15 august 1997.

⁶ Mărturia lui Macovei I. Mortu, comuna Bârsești, județul Vrancea, 14 august 1997; și în „În 1948 ne-au luat muntele...»...”, I, p. 43-45.

⁷ Mărturia lui Macovei I. Mortu, comuna Bârsești, județul Vrancea, 14 august 1997; și în „În 1948 ne-au luat muntele...»...”, I, p. 43-45.

⁸ Mărturia lui Alexandru I. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...»...”, II, p. 103-104.

Oradea, primind condamnări mari. Însă respectul de sine, ca și din partea celorlalți deținuți a atins cote maxime, numele și faptele lor ajungând cunoscute practic în întregul sistem concentraționar construit de regimul comunist de la București¹. În afară de mina de la Cavnic, Simion Cojocaru a mai trecut și prin mina de la Baia Sprie, dar și prin penitenciarele Galați, Jilava, Gherla, Aiud, Văcărești, Oradea (unde el și Ion Brânzaru au stat doi ani cu lanțuri la mâini la picioare), aresturile Securității din Sighet, Satu Mare, Baia Mare, Tecuci și Focșani². Simion Cojocaru a fost eliberat în 1964. Securității au făcut presiuni asupra lui pentru a deveni informator, dar el a refuzat, având speranța că „va veni și ziua noastră... că Dumnezeu nu ne va lăsa în mâinile acestor bestii numite securiști, știam că va veni izbânda...”³.

Gheorghe I. Lădaru a fost deținut în penitenciarele Galați, Gherla, Baia Sprie, Oradea, Aiud. A fost eliberat la 20 aprilie 1964⁴. Nicolae Gh. Lădaru a stat la Galați, Gherla, Oradea, Aiud, Botoșani, mina de la Baia Sprie. A fost grațiat prin decretul nr. 117/17 aprilie 1964. Era așteptat acasă de soție și de un copil de 18 ani, pe care îl lăsase doar de 3 ani; un alt copil născut la scurt timp după plecarea tatălui în pușcărie nu a supraviețuit, cel mai probabil datorită mizeriei în care fusese aruncată familia⁵. Niculae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, a trecut prin închisorile Galați, Gherla, Oradea, Aiud, Botoșani, dar și prin minele de la Cavnic și Baia Sprie. A dormit pe cimentul gol în diferite locuri, a fost ținut la izolare pentru fapte minore, a fost grav accidentat în mină ș.a.m.d.; a fost eliberat la 17 aprilie 1964⁶. Ion Botezatu și-a executat și el condamnarea la Galați, Gherla, Jilava, sanatoriul pentru tuberculoși de la Târgu Ocna. Și el a fost eliberat în cele din urmă. „Am ajuns acasă. Aveam 40 de ani. Nu am mai găsit nimic. M-am căsătorit imediat. Vecinii m-au îmbrăcat, m-au ajutat de la zero. Securitatea mă chema mereu și mă amenința ca să nu spun nimic, să nu vorbesc cu nimeni, că altfel iar mă bagă-n pușcărie”. Și copiii săi au fost prigoniți datorită trecutului tatălui. Unul dintre ei a intrat prin concurs la liceu, dar nu a fost primit la cursuri. Pentru a-și da totuși copilul la învățătură și a scăpa de mâna lungă a Securității, Ion Botezatu a fost nevoit să-l trimită la o școală profesională în celălalt capăt al țării, la Lugoj. La fel a procedat și în cazul celui de-al doilea fiu⁷.

¹ Mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9; și în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 41-42; Ion Ioanid, *op. cit.*, vol. I, p. 143, 174, 194, 372; Ion Pantazi, *op. cit.*, p. 174, 259, 286, 289, 374; Cornel Onaca, *Martori și martiri. Din temnițele comuniste*, Oradea, Editura Imprimeriei de Vest, 2000, p. 178-181, 188, 202-203.

² Mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9; și în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 42.

³ Mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9.

⁴ Mărturia Gheorghe I. Lădaru, comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997.

⁵ Mărturia lui Neculai Gh. Lădaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, II, p. 104-105.

⁶ Mărturia Nicolae Gh. Burlui, comuna Bârsești, județul Vrancea, 15 august 1997; și în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9.

⁷ Mărturia lui Ion Botezatu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9.

Ultimii deținuți politici din comuna Bârsești au fost eliberați printr-un decret de grațiere din 17 aprilie 1964. Dar supravegherea Securității nu a încetat nici un moment, foștii partizani fiind anchetați periodic. Ei însă au continuat să creadă în faptul că într-o bună zi avea să li se facă dreptate, fie și doar prin restabilirea faptelor și sensului real al micii lor istorii. Cum mărturisea unul dintre ei: „Tot timpul am sperat că va veni vremea când se va spune adevărul despre viața noastră, despre lupta noastră, despre suferințele noastre”¹. Dintre cei din Bârsești încarcerati de regimul comunist, în vara anului 1997, când am făcut interviuri în zonă, mai erau în viață doar câțiva: Macovei I. Mortu, Emil [Milică] I. Enache, Gheorghe I. Lădaru, Nicolae Gh. Burlui. Toți erau împovărați de ani, însă își păstrasera demnitatea. Erau dornici să se știe ce fusese la jumătatea veacului în Vrancea, dar nu voiau răzbunare pentru ceea ce pățiseră, unii dintre ei chiar ferindu-se să pronunțe numele celor care îi hărțuiseră decenii la rând, pentru ca urmașii acestora să nu aibă de suferit, „să nu le fie rușine”.

Gheorghe Șerban Popa, din comuna Nereju, a fost deținut în penitenciarele Galați și Gherla, el fiind unul dintre fericiții care au ieșit repede din pușcărie, la 14 februarie 1953. Însă i s-a fixat domiciliu obligatoriu în Nereju pentru mult timp². În 1997, când l-am întâlnit, trudea la prelucrarea lemnului ca și cum ar fi avut 20 de ani. Ion T. Chichiur, din Nereju, a trecut prin închisorile de la Focșani, Galați, Gherla, prin mina de plumb de la Baia Sprie; a avut și domiciliu obligatoriu în comunele „cu regim special” Răchitoasa și Lătești, din Bărăgan. Și-a căpătat libertatea la 15 aprilie 1962³. Când l-am întâlnit, în aceeași vară a anului 1997, era un autodidact, scria poezii (a și publicat un volum) și povestea cu plăcere despre impactul pe care îl avusese în viața lui sosirea echipelor studentești ale lui Dimitrie Gusti la Nereju, în anii '30. Pavel I. Avram, din Nereju, a fost deținut în închisorile Galați, Gherla, Aiud și Gherla, mina Baia Sprie, lagărele Stoienești, Grădina și Luciu Giurgeni; a fost eliberat la 13 septembrie 1962⁴. Pentru a-l intervieva, într-o dimineață din august 1997, l-am luat chiar de la coasă, unde făcea ceea ce făcuse decenii la rând. Grigore T. Cârlioru, din Nereju, a fost închis în penitenciarele Galați, Gherla, Oradea, Botoșani și Văcărești; a fost eliberat în aprilie 1964⁵. Avea 90 de ani când l-am întâlnit, în vara anului 1997, și era într-un stadiu accentuat de degradare fizică, dar manifesta o mare satisfacție că venise vremea ca cineva să se ocupe de istoria tragică a vrâncenilor la începuturile comunismului.

Costică T. Danțiș, din comuna Nistorești, a trecut prin penitenciarele Galați, Gherla, Aiud, Botoșani, minele de la Baia Sprie și Cavnic, coloniile Periprava și

¹ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în *Ibidem*.

² Mărturia lui Gheorghe Șerban Popa, satul Nereju Mic-Valea Nereju Mic, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997.

³ Mărturia lui Ion T. Chichiur, satul Poduri 2, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997.

⁴ Mărturia lui Pavel I. Avram, satul Nereju Mare, comuna Nereju, județul Vrancea, 12 august 1997.

⁵ Mărturia lui Grigore T. Cârlioru, satul Nereju Mic-Poduri Bâra, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997.

Grind¹. Când l-am cunoscut, în august 1997, era un om distins, în pofida anilor pe care îi avea în spate, deosebit de ospitalier și cu o buna memorie.

Dumitru T. Boștiog, din satul Herăstrău, comuna Nistorești, a trecut prin închisorile Galați, Aiud, Lugoj și Gherla; a fost grațiat prin decretul nr. 176/9 aprilie 1964, fiind eliberat la 18 aprilie același an². Grigore I. Bălănuță, din același sat, a fost deținut în penitenciarele Galați, Aiud, Gherla și Botoșani; a fost eliberat la 14 februarie 1963³. Neculai C. Bahnă, din Herăstrău, a cunoscut închisorile Galați, Aiud și Gherla, minele de plumb Valea Nistrului și Baia Sprie, lagărul Stoieniști; a fost eliberat la 14 februarie 1963⁴. Toader C. Bahnă, fratele celui dintâi, a trecut prin penitenciarele Galați, Aiud, Dej și Gherla; a fost eliberat la 22 ianuarie 1957⁵. Toți erau în viață în 1997, deschiși pentru dialog, și păstrând ceva din dârzenia anilor de tinerețe, când luptaseră contra comunismului românesc.

Alexandru Bercuciu, din comuna Vidra, în vârstă de aproximativ 60 de ani, a trecut prin penitenciarele Galați și Gherla, dar și prin una din minele în care deținuții erau obligați să presteze muncă forțată. Suferea de ulcer, având crize repetate⁶. Ion Bratu, din comuna Colacu, și-a ispășit condamnarea de 12 ani în penitenciarele Galați (ancheta a rămas cea mai dură experiență), Jilava, Gherla, Aiud, Ocnele Mari, Caransebeș, Târgu Ocna, colonia de muncă Strâmba, lângă Brăila. Fusese arestat fără a avea haine groase asupra lui. „M-am îmbolnăvit de plămâni. Știți cum vine asta: dușmanii comunismului răceau, așa, de-ai dracu' ce erau”, mărturisea Ion Bratu, rememorând grozăviile prin care trecuse și persiflându-i pe foștii săi tortionari. Când se afla în închisoarea Gherla, din cauza bolii greutatea sa ajunsese la 35 de kg. „Palmele îmi erau străvezii ca foița de țigară”, mărturisea el. A fost eliberat din închisoarea Aiud la 25 septembrie 1962 și a umblat trei ani prin sanatorii pentru a-și recâștiga măcar o parte din sănătatea pierdută. Momentul ajungerii acasă, în satul său, nu l-a putut uita: „în casa mea stătea un milițian, iar în curte năpădiseră bălăriile. Era vai și-amar de tot ce avusesem. Soția mea divorțase. Eu nu vedeam în spate decât milițieni și securiști. Nici acum nu pot să dorm liniștit. Și respir greu. Și mă doare mijlocul. Și nu mai văd bine. De 30 de ani tot încerc să uit”, declara el la începutul anilor '90⁷.

Ionel Militaru, unul din liderii organizației „Vlad Țepeș II” în județul Râmnicu Sărat, se găsea la începutul anilor '50 în mina de la Baia Sprie⁸.

¹ Mărturia lui Costică T. Dantiș, comuna Nistorești, județul Vrancea, 12 august 1997;

² Mărturia lui Dumitru T. Boștiog, satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, 13 august 1997.

³ Mărturia lui Grigore I. Bălănuță, satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, 13 august 1997.

⁴ Mărturia lui Neculai C. Bahnă, satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, 13 august 1997.

⁵ Mărturia lui Toader C. Bahnă, satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea, 14 august 1997.

⁶ Ion Antohe, *op. cit.*, p. 393-394.

⁷ Mărturia lui Ion Bratu, din comuna Colacu, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11.

⁸ Gabriel Bălănescu, *op. cit.*, p. 244.

Faptul că atâția oameni au fost arestați și condamnați nu a însemnat suferințe nesfârșite doar pentru ei, ci și pentru familiile lor. Confiscarea integrală a averilor acestora (inclusiv a locuințelor) a însemnat literalmente aruncarea pe drumuri a celor rămași acasă, femei și copii. În unele cazuri oamenii au fost salvați de rudele lor, care i-au primit o vreme sub propriile acoperișuri, deși se expuneau la rândul lor¹.

Membrii nearestați ai familiilor celor din rezistență au fost supuși la torturi fizice sau psihice, la corvezi și înjosiri înimaginabile din partea activiștilor comuniști localnici². Lui Macovei I. Mortu, din Bârsești, îi rămăsese acasă soția și un copil de o lună, mama, tatăl (eliberat după șase luni de anchetă), o soră și o bunică. „Ce s-a petrecut la mine s-a petrecut și la toți ceilalți. Aceeași tortură, aceeași ură, aceeași mizerie, lipsă de-a avea voie de-a comunica cu vecinii, cu neamu’, de a-i da un ajutor, de a-i tăia un braț de lemne pe timp de iarnă. Neavând cine să-i ajute pe timp de cules, de făcut fânul, de cules porumbul ce-i trebuia, strictu’ necesar ce a agonisit pentru iarnă, pentru copil...”³.

Victor Lupșa – povara responsabilității?

Din dispoziția Serviciului 116-„Bande”, la sfârșitul lunii august 1950, Victor Lupșa a fost dat în urmărire pe teritoriul întregii României. În acest scop, la diferite regionale de Securitate au fost trimise fotografiile și fișele ale urmăritului⁴. Solicitățile aveau să fie reînnoite de Regionala de Securitate Galați în decembrie 1950⁵. Și Gheorghe Cornelia zis Szarvas a fost pus în urmărire pe țară, la jumătatea lunii septembrie 1950, numeroase fotografiile fiind expediate în teritoriu pentru identificarea sa⁶. După cum văzut mai sus, soția lui Victor

¹ Mărturia lui Lucian Bercuci (fiul lui Alexandru Bercuci), din comuna Colacu, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11.

² Următoarea scenă este cât se poate de reală și s-a produs într-un sat din Vrancea. Împreună cu Daniel Popa, pe 14 august 1997 făceam interviuri de istorie orală în satul Herăstrău, comuna Nistorești, județul Vrancea. Ne-am prezentat la domiciliul lui Toader C. Bahnă, un om afabil, care ne aștepta, dat fiind că fusese anunțat cu o seară înainte că vom veni. Soția lui a încercat să se opună, doar verbal, și deși la început am fost contrariați am înțeles repede despre ce era vorba. A invocat primejdiile care planau încă asupra celor implicați cândva în rezistența armată anticomunistă: „Ce știu eu de unde sunteți? Și atunci când au venit [securiștii] și l-au luat [pe Toader C. Bahnă, în august 1950] purtau bocanci la fel”, arătând spre încălțăminteaa noastră. Într-adevăr, fiind în munți, noi purtam bocanci grei, cu carâmb înalt. Soțul a rostit la un moment dat: „Dar mai taci, femeie, că dacă ar veni comunismul iar m-aș duce...!”. Toată scena a făcut ea însăși cât un interviu. Am realizat acea înregistrare tulburată de zbuciumul soției fostului partizan și înțelegeam încă o dată cât de profund fuseseră loviți acești oameni încă din tinerețea lor, că viața lor stătuse în cea mai mare parte sub semnul terorii.

³ Mărturia lui Ion Macovei (Mortu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „În 1948 ne-au luat muntele...”, I, p. 43.

⁴ ASRI, fond „P”, dos. 64409, vol. 15, f. 121, 127.

⁵ *Ibidem*, f. 340.

⁶ *Ibidem*, f. 198. Pe lângă Victor Lupșa și Gheorghe Cornelia zis Szarvas, la sfârșitul lunii noiembrie 1950 mai rămăseseră liberi din organizația „Vlad Țepeș II”, aripa vrânceană, alți 10 fugari „mai puțini importanți” (sic!) (Idem, fond „D”, dos. 2168, f. 330; vezi și f. 9, 285, 406).

Lupșa a fost judecată și condamnată. În schimb, mama lui a fost ucisă în timpul anchetelor¹.

Securitatea știa în iarna-primăvara-vara anului 1951 că organizația se mai compunea din trei persoane, în frunte cu Victor Lupșa, dar nu mai deținea alte informații². Pentru identificarea și prinderea celor trei, Regionala de Securitate Stalin luase măsuri în vederea creării unei rețele informative în jurul familiilor, dar și pentru acoperirea cu agenți a comunelor Zăbrătău, Sita Buzăului, Covasna, Zagon și Ojdula, de unde erau originari fugarii³. În plus, Direcția Generală a Securității introdusese un informator în interiorul familiei lui Szarvas⁴.

Un cadavru în descompunere a fost descoperit la jumătatea lunii mai 1951 în muntele/pădurea Gelesztas, la 10 km de comuna Zagon, raionul Trei Scaune, regiune frecventată de fugarii din organizația „Vlad Țepeș II”. După unele indicii (inclusiv prin recunoașterea de către soție) s-a dedus că era vorba de Gheorghe Cornelia zis Szarvas. Analiza efectuată de medicul legist a reliefat că moartea survenise în urmă cu aproximativ jumătate de an și s-a datorat unei „lovituri puternice aplicate pe cap cu un corp tare”⁵. În orice caz, mobilul crimei nu a fost jaful, de vreme ce în apropierea cadavrului s-au găsit numeroase obiecte personale ale decedatului (inclusiv o *Biblie*), precum și două arme în bună stare de funcționare (o armă militară germană și un pistol mitralieră sovietic Spaghina)⁶. Autoritățile considerau drept probabilă uciderea lui Gheorghe Cornelia de către Victor Lupșa, în urma unei neînțelegeri ivite între cei doi⁷, dar nu știm dacă așa a fost sau nu.

Până în august 1951 fuseseră arestați 188 de membri „verificați”/„dovediți” ai organizației „Vlad Țepeș II”. Mai rămăsese nearestat un singur membru, însă cel mai important, însuși liderul, Victor Lupșa⁸.

¹ Adrian Brișcă, *op. cit.*, p. 225.

² ASRI, fond „D”, dos. 2168, f. 305, 316.

³ *Ibidem*, f. 271, 305-306.

⁴ *Ibidem*, f. 271.

⁵ *Ibidem*, f. 271-272; vezi și f. 300; Idem, fond „P”, dos. 64409, vol. 16, f. 148, 151-154.

⁶ Idem, fond „P”, dos. 64409, vol. 16, f. 147-148.

⁷ *Ibidem*, f. 150, 152.

⁸ Idem, fond „D”, dos. 2168, f. 240; vezi și f. 300. Peste un an, în august 1952, într-o sinteză a Securității se nota că acțiunea pentru identificarea lui Victor Lupșa se intensificase. Ca urmare a acestor eforturi, Regionala de Securitate Bârlad (de care ținea zona Vrancei) aflase că încă din cursul lunilor mai-iunie 1952 urmăritul își făcuse apariția în Muntele Giurgiului împreună cu alte șapte persoane pe care le-ar fi strâns în jurul său. Nu se putuse proba veridicitatea datelor, așa că se luaseră măsuri pentru recrutarea a noi informatori „de calitate”, care urmau a fi dirijați în obiective situate în zona montană amintită. Potrivit unei alte informații, Lupșa ar fi dormit la un moment dat în grajdul unui locuitor din comuna Năruja (*Ibidem*, f. 239). Potrivit unor informații, în august-octombrie 1952, Victor Lupșa a fost semnalat în Munții Giurgiului-Vrancea, însoțit de alte două persoane. Lupșa dorea obținerea unui buletin de populație, dar s-a interesat și de situația persoanelor ridicate de Securitate în anul 1950 în comuna Bârsești, în special de frații Vasile, Ion și Simion Cojocar. Întrebat de un informator al Securității ce a făcut în ultimul timp și pe unde a umblat, Lupșa a povestit că în anul 1951 fusese în Munții Făgărașului, unde la un moment dat a fost înconjurat de armată, dar a reușit să scape. În iarna anului 1951-1952 a stat în Câmpulung-Muscel. Direcția Generală a Securității l-a trimis la Regionala Bârlad pe căpitanul Nicolae Popescu în vederea organizării unei acțiuni operative care să ducă la prinderea fugarilor (*Ibidem*, f. 158-160, 189-190).

Conform unor date, după ce scăpase din încercuirea Securității în Munții Vrancei, în 1950, Victor Lupșa s-a îndreptat spre zona Piatra Craiului-Zărnești. În iunie 1951 s-a adăpostit la Iosif Țapu, un țăran bătrân din Rucăr. Acesta l-a ascuns pe Lupșa într-o groapă săpată sub ieslea vitelor, aprovizionându-l din toată sărăcia lui. În 1951-1953, Iosif Țapu ar fi ascuns în munți patru lăzi cu documente privind organizația „Vlad Țepeș II” sau scrieri religioase ale lui Victor Lupșa¹.

Se pare că Victor Lupșa s-a săturat să mai stea ascuns în condiții inumane în groapa din grajdul țăranului din Rucăr, din acest motiv predându-se Securității din Câmpulung-Muscel la 27 noiembrie 1952 (e posibil însă ca el să fi fost capturat la data menționată)³. Comandantul organizației „Vlad Țepeș II” nu a vrut să facă recurs împotriva sentinței nr. 694/25 iunie 1951 a Tribunalului Militar Galați, prin care fusese condamnat la moarte (vezi *supra*), refuzând grațierea⁴. Nu deținem informații asupra motivelor gestului său, deși e posibil să se fi simțit responsabil pentru numărul mare de oameni uciși, maltratați și închiși ca urmare a acțiunilor inițiate de el. Victor Lupșa fost executat pe 3 decembrie 1956, ora 24,00, în penitenciarul din Iași⁵.

Atunci când am făcut interviuri în Vrancea (august 1997), localnicii erau oarecum stânjeniți de întrebările cu privire la Victor Lupșa, așa cum reiese și din interviurile realizate de alți cercetători. Unii îi negau complet lui Lupșa rolul în organizația „Vlad Țepeș II” (în special la Bârsești), alții îl considerau omul Securității, infiltrat în organizație, sau mitoman⁶. Totuși, unii respondenți l-au apreciat pe Lupșa, văzând în el un om „corect”⁷, alții subliniind că fostul lider „nu era răuvoitor”, însă „el nu era în măsură să conducă o astfel de acțiune, pentru că n-avea pregătire”⁸. Alții au fost rezervați și s-au ferit să facă judecăți

Regiunea de Securitate Bârlad și Regiunea de Miliție Bârlad s-au întrunit împreună cu Securitatea Regiunii Autonome Maghiare și cu Regiunea de Securitate Bacău, la 17 octombrie 1952, unde a fost centralizat și s-a analizat întregul material informativ deținut cu privire la Victor Lupșa (*Ibidem*, f. 160). Toate acestea dovedesc cât de mult dorea Securitatea să pună mâna pe Lupșa și ce puține date avea la dispoziție.

¹ Adrian Brișcă, *op. cit.*, p. 225.

² *Ibidem*.

³ ASRI, fond „D”, dos. 7778, vol. 3, f. 69; *Ibidem*, dos. 7805, vol. 1, f. 158.

⁴ Adrian Brișcă, *op. cit.*, p. 225.

⁵ ASRI, fond „D”, dos. 7778, vol. 3, f. 69; *Ibidem*, dos. 7805, vol. 1, f. 158.

⁶ Vezi și Horia Țurcanu, *op. cit.*, p. 9; mărturia Cucoanei Manoliu (soția lui Constantin Manoliu), din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Mihail Gherghinescu, *op. cit.*, p. 11; mărturia lui Ion Bratu, din comuna Colacu, județul Vrancea, în *Ibidem*; mărturia Ligiei Bălan, din comuna Vidra, județul Vrancea (nepoata lui Nică Mihail, din Năruja), în *Ibidem*; mărturia lui Nică Ursescu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9.

⁷ Mărturia lui Gheorghe Șerban Popa, satul Nereju Mic-Valea Nereju Mic, comuna Nereju, județul Vrancea, 11 august 1997; mărturia lui Ion Botezatu, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9.

⁸ Mărturia lui Nicolae Gh. Burlui, din comuna Bârsești, județul Vrancea, 12 septembrie 1993, în „«În 1948 ne-au luat muntele...»”, I, p. 35.

tranșante cu privire la Lupșa: „Nimeni nu poate spune precis dacă a fost securist sau de bună credință. Aproape toți câți l-au cunoscut sunt în dubii”¹.

Concluzii

Locuitorii din Vrancea istorică, deznădăjduți la sfârșitul anilor '40, deoarece principalele surse de existență – munții și pădurile – le fuseseră confiscate, erau supuși la impozite grele și erau agresati zilnic în felul lor încă arhaic de organizare socială. Așteptau și ei – ca mai toți românii și est-europenii – să se schimbe situația, să le vină un ajutor de undeva, chiar și cu prețul izbucnirii unui nou război, altfel spus „să vină americanii”. Vrâncenii erau oameni simpli, munteni cu puține legături cu lumea, dar cu un curaj vecin cu nebunia, dispuși a urma pe cineva cu un proiect cât de cât coerent de înlăturare a regimului comunist. În acest context a apărut organizația „Vlad Țepeș II”, inițiată de Victor Lupșa, originar din județul Trei Scaune. Organizația a avut nucleu în trei județe – Putna, Trei Scaune și Râmnicu Sărat – cuprinzând sute de persoane, în zdrobitoare majoritate țărani („săraci”, potrivit nomenclatorului Securității), dar și muncitori, funcționari, intelectuali, ofițeri deblocați și studenți.

A existat un program de trecere simultană la acțiune în Vrancea istorică, dar și în județele Trei Scaune și Râmnicu Sărat în noaptea de 23/24 iulie 1950. Deși s-au desfășurat adunări ale membrilor organizației în mai multe localități vrâncene, inclusiv una cu foarte mulți oameni la Nereju, singurul loc în care insurgenții au preluat controlul localității a fost Bârsești. A urmat intervenția brutală a Securității, nu doar la Bârsești, ci în toate satele în care fuseseră identificate nucleu ale organizației „Vlad Țepeș II”. Mai mulți răsculați au fost uciși în timpul ciocnirilor cu Securitatea, familiile celor fugiți în munți au fost maltratate sistematic, pentru a determina predarea rebelilor. Sute de oameni au fost arestați în vara și toamna anului 1950. Până la sfârșitul lunii noiembrie 1950 zona era „pacificată”, desigur în maniera poliției politice. Anchetele au durat între 10 și 14 luni la Securitatea Galați sau la Securitatea Stalin [Brașov]. În vara și toamna anului 1951, Tribunalele Militare Stalin și Galați au judecat 18 loturi cu peste 300 de inculpați, acordându-se mai multe condamnări la moarte și pedepse privative de libertate care au însumat mii de ani. Victor Lupșa a reușit să scape de arestare în 1950, ascunzându-se timp de câțiva ani în gospodăria unui țăran din zona Câmpulung-Muscel. S-a predat în cele din urmă și a fost executat în 1956. „Vlad Țepeș II” a fost probabil cea mai extinsă organizație de rezistență armată anticomunistă din România, dar timp de decenii publicul nu a știut nimic despre ea. Este un caz interesant pentru istorici deoarece e vorba despre coliziunea dintre o societate țărănească, arhaică, și un stat totalitar care tindea să controleze toate pârghiile vieții politice, sociale și economice. Victoria pe teren a fost a regimului comunist, însă înclinăm să credem că din punct de vedere simbolic țăranii vrânceni au câștigat.

¹ Mărturia lui Simion V. Cojocaru, din comuna Bârsești, județul Vrancea, în Valeriu Anghel, Silviu Alupei, *op. cit.*, p. 9.

Bibliografie

- Anghel, Valeriu; Alupei, Silviu (1992), „Mișcarea de rezistență națională împotriva comunismului «Vlad Țepeș al II-lea». Revolta de la Bârsești-Vrancea”, în *Tinerama*, nr. 61, 24-30 ianuarie 1992, p. 8
- Brișcă, Adrian (1998), „Victor Lupșa (1921-1956)”, în *Arhivele Totalitarismului*, nr. 19-20, 2-3/1998.
- Cantemir, Dimitrie, *Descrierea Moldovei*, București, Editura Academiei Române.
- Dobrincu, Dorin (2002) „Colectivizarea, cote și revolte țărănești în vestul României (1949)”, în *Anuarul Institutului Român de Istorie Recentă*, vol. I, p. 282-318.
- Dobrincu, Dorin (2002-2003) „Transformarea socialistă a agriculturii, răscoalele țărănești și deportările din nordul Moldovei (1949)”, în *Anuarul Institutului de Istorie „A.D. Xenopol”*, vol. XXXIX-XL, p. 459-487
- Gherghinescu, Mihail (1992), „Din tunelul crimei vom ieși doar prin adevăr”, în *Flacăra*, nr. 39, 30 septembrie-6 octombrie 1992, p. 11.
- Mihăilă, Ruxandra (1994), „În 1948 ne-au luat muntele...». Răscoala țărănească din Munții Vrancei – 23 iulie 1950. Destăinuirile participanților”, I, în *Memoria*, nr. 11, 1994.
- Rostás, Zoltán (2000), *Monografia ca utopie. Interviuuri cu Henri H. Stahl (1985-1987)*, București, Editura Paideia.
- Stahl, Henri H. (1981), *Amintiri și gânduri din vechea școală a „monografiilor sociologice”*, București, Editura Minerva.
- Stahl, Henri H. (1938), *Nerej, un village d'une région archaïque*, vol. I-III, Bucharest.

The Anticommunist Armed Opposition in Vrancea. The „Vlad Țepeș II” Organization (1949-1950) (Abstract)

The inhabitants of historic Vrancea (an archaic region in the curvature of the Romanian Carpathians), hopeless at the end of 40's, as the main sources of existence – mountains and forests – had been confiscated, were liable to pay heavy taxes and were daily aggressed in their still archaic way of social organization. They were hoping – as the majority of the Romanians and Eastern Europeans used to – for a change, for some help, even with the price of a new war, in other words, “let the Americans come”. Within the context, the „Vlad Țepeș II” organization aroused, initiated by Victor Lupșa, from the county of Trei Scaune. With branches in three counties – Putna, Trei Scaune and Râmnicu Sărat – the organization gathered hundreds of people, in majority peasants (“poor”, due to the list of the Security), along with workers, civil servants, intellectuals, free officers and students.

During the night of 23/24 July, 1950, there was a program of simultaneous action in historic Vrancea, and in the counties of Trei Scaune and Râmnicu Sărat. Although there were some meetings of the members of organization in several cities in Vrancea, including one with many people in Nereju, the only place where the insurgents took the control of the city was Bârsești. The action resulted in the brutal intervention of the Security, not only in Bârsești, but in all the villages identified as branches of the „Vlad Țepeș II” organization. Several

rebels were killed in the fight with the Security, while the families of the ones in the mountains were systematically ill-treated in order to determine the rebels' capitulation. During the summer and autumn of 1950, hundreds of people were arrested. Until the end of November, 1950, the area was „pacified”, of course, in the manner of the politics police. The inquiries lasted between 10 and 14 months at the Security in Galați or Stalin Security (Brașov). During the summer and autumn of 1951, the Military Courts Stalin and Galați judged 18 lots with over 300 defendants, and sentenced to death or deprived of freedom in sum of thousands of years. Victor Lupșa managed to avoid being arrested in 1950, as he took refuge for some years in the house of some peasant in Câmpulung-Muscel. He eventually surrounded and was executed in 1956. It is possible that „Vlad Tepeș II” was the most extended organization of anticommunist armed opposition in Romania, but for decades the public opinion did not find out anything about it. It is an interesting case of study for historians as it refers to the collision between a peasant, archaic society, and a totalitarian state that attempted to take over the control over every aspects of political, social and economical life. Although in the field the communist regime gained the battle, we think that from a symbolic point of view, the victory belonged to the peasants in Vrancea.